საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია

№ 311 1918 წ. ხუთშაბათი. აგვისტოს 22. № 311

სახალხო საქმე

ფასი 50 კაპ.

მთავარი კომიტეტის ორგანო

კავკაშში ყაზახებს ბოლშევიკების ჯარისკაცთა და მუშათა საბჭოები დაუპატიმრებიათ.—სამეგრელოში ყაჩაღთა ბრბოების თარეშია.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„სახალხო საქმე"

ღირს: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა, № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

მოულოდნელი უბედურებით თავზარდაცემული მშობლები ვასილ ნიკოლოზის ძე დეკანოზიშვილი, მეუღლე მისი ნინო გაბრიელის ასული, ქმარი მისი დიმიტრი ალექსის ძე ფიჟენკო, მაზლი მისი ვლადიმერ ალექსის ძე ფიჟენკო, დეიდები ნატალია გაბრიელის ასული არუთინოვისა და მარიამ გაბრიელის ასული თუმანოვისა აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ აგვისტოს 20 ს ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა პირველთა ძვირფასი შვილი, მეორესი მეუღლე, მესამესი რძალი და უკანასკნელთა დისწული

ეკატერინე ვასილის ასული ფიჟენკო.

ცხედრის გამოსვენება ბინიდან (ნიკოლოზის ქუჩა № 33) ალექსანდრე ნეველის ეკლესიაში და იქიდან კუკიის წმ ნინოს სასაფლაოზე დასაფლავება დანიშნულია შუადღის პირველ საათზე აგვისტოს 22-ს. 881

აგვისტოს 17-ს ქალაქ ფოთში მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ უდროოდ გარდაიცვალა სახალხო მასწავლებელი ქალი

ვალია ბესარიონ ჩიჩუას ასული,

რასაც ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას გარდაცვალებულის მეგობრები ფატი ხაბურზანიას ასული, ეკატერინე კახიძის ასული და ზინა გაბელიას ასული. 882

მიხეილ და დავით გიორგის ძენი ბაგრატიონ-მუხრანსკები მეუღლეებით, აუწყებენ ნაცნობთ და ნათესავთ, რომ აგვისტოს 19-ს გარდაიცვალა საყვარელი სიძე

თ-დ მიხეილ დავითის ძე ჭავჭავაძე.

პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს $6^{1}/_{2}$ საათზე, გამოსვენება ხუთშაბათს, აგვისტოს 22-ს დილის 9 საათზე ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში, სადაც წირვის შემდეგ დაიკრძალება. 885

ტფილისის ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურენი ამით აცხადებენ, რომ აგვისტოს 20-ს მოულოდნელად გარდაიცვალა მათი თანამოსამსახურე

აკაკი ბესარიონის ძე ბრეგაძე. 1282

საქ. სოციალისტ-ფედერალისტთა სამხედრო შტაბი და ბათომის პარტიზანული პოლკი ამით აცხადებს, რომ აგვისტოს 20 ს უეცრად გარდაიცვალა პარტიზანი

აკაკი ბესარიონის ძე ბრეგაძე.

დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. 1282

დიდი ცირკი

ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ., ახლო, საკუთ., ახლად შექთ. კაპიტალური საზამთრო შენობა, ტელეფ. 18—60.

დღეს, აგვისტოს 22-ს გაიმართება

დიდი წარმოდგენა

მონაწილეობს იაპონელთა კაპელა, იოცუ ზონა, სლასტუშინსკი და სხვა. მუსიკა უკრავს 7 საათიდან წარმოდგენა 8-დან.

884 მთავარი ადმინისტრატორი პ. ელიზაროვი

კახეთ მევენახეთა საზოგადოება „კ ა ხ ე თ ი"

გამგეობა აცხადებს, რომ შაბათს აგვისტოს 31-ს, ქ. ტფილისში საზოგადოების ბინაზე დანიშნულია

წევრთა საგანგებო კრება.

განიხილება:

1. საზოგადოების ახალი წესდება.
2. დამფასებელი კომისიის ინსტრუქცია.
3. მუშა-მოსამსახურეთა ჯამაგირების მომატება
4. ბინის საკითხი.
5. დამატებითი ხარჯთ აღრიცხვა
6. გამგეობის წევრების ორი კანდიდატის არჩევა.
7. მიმდინარე საკითხები.

883

ტფილისი, აგვისტოს 22

აფხაზეთი. გუშინ ჩვენს გაზეთში და თითქმის ყველა ადგილობრივ გაზეთშიაც დაიბეჭდა აფხაზეთის ეროვნულ საბჭოს აგვისტოს 15 ისტორიული კრების ანგარიში და კრების ინიციატორების დეკლარაცია. ამ კრებას და დეკლარაციას ქართველი საზოგადოება იმდენად დიდ ყურადღებას მიაქცევს, რამდენადაც აფხაზეთი და საზოგადოდ შავი ზღვის განაპირა მხარე ძვირფასია საქართველოს არსებობისათვის.

გადაიდგა გაბედული ნაბიჯი. დემოკრატიამ ხმა ამოიღო და თავადაზნაურულ ავანტიურას დაუპირისპირა დემოკრატიის მტკიცე ნებისყოფა. ვინ არ იცის, რომ სოხუმის ოლქისთვის ამ ბოლო დროს ათასგვარ შეუწყნარებელ ამბებს ჰქონდა ადგილი და თვით ოსმალეთის ჯარის ნაწილებიც ახერხებდნენ ჩვენს მამულზე ფეხის დადგმას. ვის მოჰყავდა ოსმალეთის ჯარი? ვინ იჭერდა ოსმალეთის შტაბთან სამარცხვინო კავშირს?—რასაკვირველია არა ის აფხაზი და მეგრელი ყანის მუშა, რომელიც თავის ინტერესების დაცვას არ დაეძებს ოსმალეთის შტაბებში. ამ პოლიტიკას ანვითარებდნენ ჩვენი გადაგვარებული ფეოდალები, რომელნიც სისტემატიურის თვალთმაქცობით და ბოროტებით უმასპინძლდებოდნენ როგორც აფხაზეთის დემოკრატიას, ისე საქართველოს დემოკრატიულ მთავრობას.

დღეს თავიდან მოიშორა ეს ავანტიურისტები აფხაზეთის ხალხმა. ამიერიდან ხალხის პარლამენტში შტაბის ავანტიურისტებს ადგილი აღარ ექნებათ, ისინი გარეკილნი არიან. მაგრამ თავს ნუ მოვიტყუილებთ, ეს სრულებით არ ნიშნავს აფხაზეთში საქმის სასურველად გათავებას. უბედურება იმაში მდგომარეობს, რომ აფხაზეთის ფეოდალები ბნელ მასაში ახერხებდნენ გავლენის მოპოებას, ამისათვის ისინი არ დაერიდებიან არავითარ საშუალებას, ინტრიგას, ინსინუაციას, პროვოკაციას, დემაგოგიას და თვით ეროვნულ შუღლის გამოწვევასაც კი და ამ სამარცხვინო ხრიკებით შეეცდებიან ნიადაგი გამოაცალონ აფხაზეთში დემოკრატიის ძლიერებას.

რაკი ვიცით რანიც და ვინაც ბრძანდებიან ხსენებული ვაჟბატონები ჩვენ საჭიროდა ვსთვლით, რომ ფეოდალების ლიკვიდაცია მოხდეს არა მარტო აფხაზეთის საბჭოში, არამედ თვით ხალხში და საზოგადოებრივ ურთიერთობაში. დაუყონებლივ უნდა გაუქმდეს ამ მოლალატეების მიწის მფლობელობა და მათი დედულ-მამული გადაეცეს აფხაზეთის მშრომელ ხალხს შრომისა და უნარის განსავითარებლად. დაუყონებლივ უნდა შესდგეს ადგილობრივ განწყობილების დასაცავად ადგილობრივ ხალხის ძალთაგან მილიცია, რომ ყოველგვარ პროვოკატორულ განგაშს ბოლო მოუღოთ.

აფხაზეთში აფხაზეთის დემოკრატიამ და საქართველოს მთავრობამ მტკიცედ გარკვეული პოლიტიკა უნდა აწარმოონ. დემოკრატია და მისი ინტერესი უნდა იყოს უზენაესი საფუძველი სახელმწიფოებრივი შემოქმედებისა. ყოველგვარი საკითხი უნდა განვიხილოთ ამ მხრივ თუნდაც ეს საკითხი იყოს ორიენტაციის და თვითგამორკვევის საკითხიც, ვინაიდან ეხლა ყველამ ვიცით აფხაზეთის ორიენტაციით ფეოდალურმა არისტოკრატიამ ხელი გაუწოდა ოსმალეთს, ხოლო აფხაზეთის დემოკრატიამ—საქართველოს. დღეს დემოკრატიის ორიენტაცია გამარჯვებულია და ჩვენ ვიცით აფხაზეთის ფეოდალები შეეცდებიან ორიენტაციის საკითხის და თვითგამორკვევის ლოზუნგების წამოყენებას იმ იმედით, რომ შეიძლება ამ გზით მოახერხონ გაცრუებულ იმედების დაბრუნება, მაგრამ—გვიანღაა—აფხაზეთის დემოკრატია და საქართველოს დემოკრატია ხელი-ხელ ჩაკიდებული შეებრძოლება ფეოდალებს, რომ ყოველი საშუალება მოუსპოს მათს მუხანათურ პოლიტიკას.

საკუთარი ძალა

ამას წინად ვწერდი, რომ საჭიროა მდგომარეობის განმტკიცება, რომ უნდა შევაჩვიოთ ყველა—შინაური და გარეშე მტერი—საქართველოს დამოუკიდებელ არსებობას—სინამდვილე ჩვენის თავისუფლებისა უნდა იცნოს მტერმა და მოყვარემა. რაც დრო გავა, რაც უფრო მეტი დღე მოემატება საქართველოს რესპუბლიკას, მით უფრო გაგვიადვილდება ცხოვრება, მით უფრო უზრუნველყოფილი იქნება ჩვენი ბედი.

საჭიროა ყოვლის უწინარეს ფაქტი ქართველი ერის დამოუკიდებლობისა. მაგრამ, რასაკვირველია, ეს დამოუკიდებლობა თავისთავად ვერ იარსებებს, თუ მას სათანადო პირობები ხელს არ უწყობს, ხელს არ უწყობს განსაკუთრებით ჩვენი საკუთარი მოქმედება, სიფხიზლე და წინდახედულობა. თუ დღევანდელს თავისუფლებას შევირჩენთ ჩვენის უნარის წყალობით, თუ დავკარგავთ—ჩვენი ბრალი იქნება ყველას მეტად. სრულებით არ მავიწყდება საერთაშორისო ვითარების გადამწყვეტი მნიშვნელობა, მაგრამ ეს ვითარება ბოლოს და ბოლოს მაინც ყველასთვის ისეთი იქნება, ვინც როგორ დახვდება.

ავიღოთ მაგალითისთვის საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება. საქმე ისე მოეწყო, რომ ძველ პირობებში დარჩენა ყოვლად შეუძლებელი გახდა. მაგრამ ძნელია იმის თქმა, რომ ის სახე თავისუფლებისა და დამოკიდებულებისა, რომელიც ჩვენ მივიღეთ მაისის 26-ს ერთადერთი გარდაუვალი სტიქიური გამოსავალი იყო მდგომარეობიდან. გარეგან განწყობილებას რომ ჩვენი საკუთარი მიძზადება, ნებისყოფა არ შეხვედროდა, შესაძლებელია საქმეს სხვა მიმართულება მიეღო. ეგეც რომ არ იყოს, განა მთავარი საგანი თავისუფლების **გამოცხადებაა**, და არა მისი **განამდვილება**, შესრულება, განხორციელება? აი აქ, ამ განამდვილებაში პირველი ადგილი გვეკუთვნის ჩვენ და თუ პირადად ვერ შევსძლებთ ამას, ვერ გამოვიჩენთ სათანადო ძალას და ნიჭს, ვერავითარი გარეშე პირობები და გავლენა ვერ შეგვაძლებინებს. თუ სხეული მთლად დაუძლურებული და დაავადებულია, ვას ვერც ერთის ექიმის წამლობა ვერ განკურნავს.

ვთქვათ რომ თავისუფლება მოვიდა ჩვენთან (პირადად მე არ ვიზიარებ ამ შეხედულებას), მაგრამ მთავარი საქმე აქ ისაა, თუ როგორ მივიღებთ და როგორ მოუვლით ..

აი თუნდ გერმანელების შემოსვლა საქართველოში: საკუთარმა ინტერესმა და მსოფლიო ომის განვითარებამ გამოიწვია გერმანია საქართველოსკენ. ამას შეეგება ჩვენი მდგომარეობა—ოსმალეთის ძალმომრეობამ გვაიძულა გერმანელთა მფარველობას და დახმარებას დავყრდნობოდით. ეს ცხადია რომ გარეგნულმა ვითარებამ გამოიწვია ყველაფერი, მაგრამ უფრო ცხადი უნდა იყოს ის, რომ ამით არ წყდება საქმე, არ თავდება პროცესი და პირიქით უფრო გართულდება, განვითარდება და განვითარების დროს ჩვენი საკუთარი ძალა და მოქმედება უდიდეს როლს ითამაშებს.

გერმანელების მომხრობა ან თუ გნებავთ, ჩვენი მიმხრობა ბევრით აუკეთესებს ჩვენს მდგომარეობას. ხოლო დიდი გულუბრყვილობა იქნებოდა ვიფიქროთ რომ ამას თან არაფერი ახლავს და ასე იქნება მუდამ. გერმანიას ჩვენს იქითა აქვს უდიდესი ინტერესი, რომლისათვისაც მხოლოდ გზა და საშუალება ვართ. გერმანია დაგვაფასებს და ანგარიშს გაგვიწევს იმდენად, რამდენადაც ჩვენში დაინახავს პოლიტიკურს და განსაკუთრებით სახელმწიფოებრივ და მასთან სამხედრო ძალას. გარდა ამისა შეიძლება ისეთი გარემოება დადგეს, რომ გერმანიამ ჩვენითვის ვეღარ მოიცალოს და სხვაგან ჰპოვოს თავის ინტერესების საგანი და მაშინ თუ ჩვენ მოუმზადებელნი ვიქნებით და საკუთარის ძალღონით ვერ შევძელით ჩვენის საზღვრების დაცვა, ადვილად წარმოსადგენია რა საფრთხე დაგვატყდება თავს...

ერთის სიტყვით, მოკლედ ჩემი აზრი ისაა, რომ ნაკლებ დავემყაროთ გარეგნულ ძალთა განწყობილებას და რაც შეიძლება მეტი ვიფიქროთ და ვიზრუნოთ საკუთარ მოქმედებისათვის. როგორაც უნდა შეიცვალოს გარემოება, როგორიც უნდა იყოს საერთაშორისო მდგომარეობა, ყოვლის უწინარეს ჩვენს საქმეს გადასწყვეტს, ჩვენს თავისუფლებას დაიცავს ჩვენი საკუთარი ძალა, საკუთარი საქმიანობა, შემოქმედება.

მხოლოდ ამ ერთად ერთ გზით შევიძლებთ საქართველოს რესპუბლიკის განმტკიცებას, დღევანდელის მიწაწყლის შენარჩუნებას და დაკარგულის დაბრუნებას.

სამ. ფირცხალავა.

მთავრობაში

განათლების სამინისტრომ გადასწყვიტა, სთხოვოს მინისტრთა საბჭოს, რათა სააგარაკო და საკურორტო ადგილები, რომელიც მთავრობის დადგენილებით გადავიდა მიწათმოქმედების სამინისტროს განკარგულებაში, გადაეცეს განათლების სამინისტროს საექსპლოატაციოდ.

—

პარასკევს, აგვისტოს 23 შესდგება განათლების სამინისტროს სხდომა, რომელზედაც მოწვეულნი არიან პროფესორებიც. განსახილველია საქართველოს სამეცნიერო დაწესებულებათა საკითხი.

—

სამხედრო და შინაგან საქმეთა მინისტრებმა, თანახმად მთავრობის დადგენილებისა, ქართული სამხედრო კავშირი გაუქმებულად გამოაცხადეს, ვინაიდან საქართველოს რეგულიარულ ჯარის შექმნის შემდეგ, ასეთ ორგანიზაციას ეკარგება მნიშვნელობა.

—

ცნობილი მოღვაწე და მასწავლებელი დავ. კარიჭაშვილი სამხედრო მინისტრის განკარგულებით, მიწვეულია სამხედრო სამინისტროს კანცელარიის უფროსის თანაშემწედ სამინისტროს ქართულ მიწერ-მოწერის ინსტრუქტორად.

—

მთავრობამ დაადგინა: ნება მიეცეს სოხუმის ოლქის ბერძენთა ეროვნულ საბჭოს (თანახმად მისი თხოვნისა) გაიტანოს საზღვარ გარედ 50 ათასი ფუთი თამბაქო.

—

სამხედრო მინისტრის მოხსენებით მთავრობამ დაადგინა: მიეცეს სამხედრო მინისტრს 10 ათასი მანეთის სესხი 10 მილიონიან ფონდიდან რაჭაში გასაგზავნ სახალხო რაზმის ხარჯების დასაფარავად.

—

იუსტიციის მინისტრის მოხსენებით სისხლის სამართლის ნორმალურ წესის აღსადგენად საჭირო ზომების მიღების შესახებ მთავრობამ დაადგინა დაევალოს ყველა უწყებას და დაწესებულებას ყოველგვარი ძალაში მყოფი დადგენილება დაუყონებლივ მოიყვანოს სისრულეში.

უკანასკნელი ცნობები

ყაზბეგიდან შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგი მახარაძე მთავრობის თავმჯდომარეს დეპეშით ატყობინებს: „დელეგაცია, რომელიც გაემგზავრა კავკავში თერგის მთავრობასთან მოსალაპარაკებლად, ყაზბეგში ჩამოვიდა. აგვისტოს 6-ს კავკავში შემოვიდნენ ყაზახები, დაიჭირეს ჯარის-კაცთა დეპუტატების საბჭო. თითქმის სულ განდევნ-

ქალაქიდან ბოლშევიკები. დაიწყო ბრძოლა ქალაქის ქუჩებში, 10 დღის განმავლობაში ქალაქს ჯავშნოსან მატარებლიდან ესვროდნენ. ასეთ უბედურების დროს ჩვენ ქალაქში ვიმყოფებოდით. როდესაც სროლა გაძლიერდა და იმ სახლის ძარცვა დაიწყეს სადაც ჩვენ ვიდექით, ინგუშების დახმარებით ქალაქიდან წამოვედით. კავკავიდან ჩამოსულების სიტყვით, იქ ეხლა სიწყნარეა. ყაზახები ქალაქში არ არიან. ზოგი სახლი დასწვეს, ზოგი კი სულ დაამტვრიეს ახალ მთავრობას ირჩევენ, დღეს მივდივართ ყაზბეგიდან."

დელეგაციის თავმჯდომარე მახარაძე

—

ნაოლალევიდან საქართველოს ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარეს პორ. ჩიქვანაია დეპეშით შემდეგს ატყობინებს: „ყაჩაღთა თარეშს სამეგრელოში საზღვარი არა აქვს. ხალხი ღელავს, რადგანაც დღითი-დღე უბედურება მატულობს. ადმინისტრაციას საშუალება არა აქვს მეთაურები შეიპყროს, რადგანაც შეპყრობილებს მეორე-მესამე დღეს აქაურები ანთავისუფლებენ. ხალხი მოითხოვს დახმარებას. საჭიროა ამ მოვლენას ყურადღება მიექცეს ვიდრე გვიან არაა.

ეროვნული საბჭო

აგვისტოს 20 სხდომა.

თავმჯდომარეობს ნ. ჩხეიძე; კრება იწყება საათის 12 ნახევარზე.

დღის წესრიგის ფურცლებზე სხვათა შორის აღნიშნულია სამხედრო კანონპროექტების საბოლოო რედაქცია. თამბაქოს გადასახადისა და აქციზის კანონპროექტი და ნ. დ. შეკითხვა რკინის გზის მოსამსახურეთა დათხოვნის თაობაზე.

სამხედრო კანონპროექტების ეროვნულ საბჭოს მიერ მცირე შესწორებით დადასტურების შემდეგ, თავმჯდომარე შემდეგ განმარტებას იძლევა: წინა სხდომაზე საბჭოს წევრს კ. აბხაზს მე შენიშვნა მივეცი იმის გამო, რომ არსებითად ლაპარაკის მაგიერ, საბჭოს უხსნიდა თუ რა არის შეკითხვა, რა მნიშვნელობა აქვს დასავლეთ ევროპაში და სხვა. კ. აფხაზმა ჩემი შენიშვნის შემდეგ ტრიბუნა დასტოვა. ბევრს გონია, რომ ამითი სიტყვის თავისუფლება შევზღუდე. მე ვაცხადებ, რომ ჩემ მხრივ ადგილი არა ჰქონია სიტყვის თავისუფლების შეზღუდვას. რეგლამენტის ძალით თავმჯდომარეს სრული უფლება აქვს შეაჩეროს ორატორი, როცა საგანს გადაუხვევს.

გ. თოფურიძე კითხულობს თამბაქოს გადასახადისა და აქციზის კანონპროექტს. კანონპროექტით საქართველოს ხაზინას 40 მილიონის შემოსავალი ექნება თამბაქოსაგან. საბჭო იწონებს ამ კანონ-პროექტს.

რ. გაბაშვილი (ნ.-დ.) რკინის გზის ცენტრალ. კომიტეტს საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგაც ისეთივე ფუნქციები აქვს მითვისებული, როგორიც მაისის 26-მდე ჰქონდა. ეს შეიძლება შესაწყნარებელი იყო წინად, როცა სხვა სახელმწიფო არსებობდა ჯერ რუსეთისა და შემდეგ ამიერკავკასიისა, მაგრამ საქართველოს სახელმწიფოში ეს შეუწყნარებელია. როგორც მოგეხსენებათ რკინის გზის მოსამსახურეთა შტატის შემცირების გამო მოსამსახურეთა დათხოვნას აწარმოებს ცენტრალური კომიტეტი. კომიტეტს ისეთი წესი აქვს დათხოვნისა შემოღებული, რომელიც წესიერებას არის მოკლებული. ამის წყალობით, თუ საქმეს დროიანად არაფერი ეშველა, მოსალოდნელია ექსცესები, რომელიც საქმეს დიდად დააზარალებს. მე აუარებელი საბუთი მაქვს იმის დასამტკიცებლად, თუ როგორ ბოროტად იყენებს ძალა-უფლებას რკინის გზის კომიტეტი. საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, თუ გსურთ თავიდან მოიცილოთ იმ აურებელი საბუთის მოსმენა, რომელიც მე დაგროვილი მაქვს, წინადადება შემომაქვს ამორჩეულ იქმნას საპარლამენტო კომისია, რომელიც გაუძღვება რკინის გზის მოსამსახურეთა დათხოვნის საქმეს.

ივ. ლორთქიფანიძე (გზათა მინისტრი) საპარლამენტო წესით მოსამსახურეთა დათხოვნა მიუღებელია. რაც შეეხება შეკითხვაზე არსებითად პასუხის გაცემას, ბ. გაბაშვილს ჯერ საბუთი არაფერი მოუყვანია და როცა მოიყვანს, მაშინ გავცემ.

რ. გაბაშვილი. აქამდის ვერ გამიგია, მოსამსახურეთა დათხოვნა რად დაევალა რკინის გზის მთავარს კომიტეტს და არა გზათა მინისტრს. კომიტეტი მოსამსახურეებს ითხოვს „პოლიტიკური მოსაზრებით". დათხოვნილ მოსამსახურეთა შორის არიან მხოლოდ არა-სოციალ-დემოკრატები. სოციალ-დემოკრატებს კი პროტექციის წყალობით სამსახურში სტოვებენ. არსებობა ასეთი უცნაური მოსაზრება დათხოვნის დროს. თუ კაცს ქონება აქვს—სახლი, ვენახი ან სხვა რამე იმას ითხოვენ, თუ არა აქვს იმასა სტოვებენ. ისე გამოდის თითქოს ქონების პატრონობა დანაშაულად უნდა ჩაითვალოს. არის დათხოვნის ისეთი სამართლიანი საბუთიც, როგორიცაა ლოთობა ქურდობა, ზარმაცობა და სხვა მაგრამ ამ საბუთითაც ისჯება მხოლოდ არა სოციალ-დემოკრატი. თუ სოც.-დემოკრატი იქნება ქურდი, ლოთი, მძარცველი ის ისევ სამსახურში რჩება. ასახელებს სხვათა შორის რამდენიმე პირს, რომელსაც ასეთი დანაშაული მიუძღვის, მაგრამ აქამდის თავის ადგილზე იმყოფება.

ასეთს უწესოებასაც აქვს ადგილი: მრავალია მოსამსახურე, რომელიც რკინის გზაზეც მსახურებს და გვარდიაშიაც ითვლება: ბრძოლის ხან ერთ ველზე იმყოფება, ხან მეორეზე.

ბ-ბო, შეცდომა ყველას მოსდის, ეს აუცილებელია. მაგრამ იმ შეცდომებს, რომელთაც რკინის გზაზე აქვს ადგილი, გარკვეული სისტემის ხასიათი ემჩნევა.

როგორმე უნდა განვთავისუფლდეთ რკინის გზის ცენტრალურ კომიტეტისაგან, თორემ საფრთხეში ჩავარდება მარტო რკინის გზის კი არა, არამედ მთელი საქართველოს ბედი.

ივ. ლორთქიფანიძე გზ. მინ.) კვალდა კვალ აბათილებს გაბაშვილის მიერ მოყვანილ საბუთებს და ამბობს: რკინის გზის მთავარმა კომიტეტმა ფას დაუდებელი სამსახური გაუწია რევოლიუციას, ტფილისს და მთელ საქართველოს. კომიტეტი რომ არ ჩარეულიყო საქმეებში გახულიგანებული რუსის ტალღა გაანადგურებდა ტფილისს და მთელ საქართველოს საშინელს საფრთხეში ჩააგდებდა; მაგრამ რკინის გზის მთავარმა კომიტეტმა მოახერხა ამ ჯარის უკან გაბრუნება. კომიტეტის ამ ღვაწლის არ დანახვა დიდი უმადურობა იქნება.

მიიღეთ მხედველობაში აგრეთვე შემდეგი: მე რომ სამინისტრო ჩამივარდა ხელში, სამინისტრო ფაქტიურად არ არსებობდა. მელიქ-ასლანოვის სამინისტროში იყო მხოლოდ ორი ინჟინერი და 3 გადამწერი ქალი. გაუწიეთ ამას ანგარიში და დაინახავთ, რა უმწეო იქნებოდა სამინისტრო, რკინის გზის კომიტეტს რომ დახმარება არ აღმოეჩინა.

სინამდვილეს არ შეეფერება გაბაშვილის თქმა, ვითომც მოსამსახურეთა დათხოვნის საქმეში მარტო კომიტეტი იღებდეს მონაწილეობას. ამ საქმეში მონაწილეობას იღებენ აგრეთვე მუშებისა და მთავრობის წარმომადგენლები.

შეცდომები არისო. რასაკვირველია 63 ათასი კაცის დათხოვნის დროს შეცდომა ერთი კი არა, ასი მოხდება. ეს ყველასათვის აშკარა უნდა იყვეს.

ამასთანავე უნდა განვაცხადო: რკინის გზის მთავარ კომიტეტს ჩამოშორდა საადმინისტრაციო ფუნქციები.

ვფიქრობთ რომ ამისთანა ფუნქცია უნდა დარჩეს მხოლოდ ერთს დარგში: სამედიცინო-სასანიტარო დარგში.

გარდა ამისა ენკენისთვის 15 საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზის მოსამსახურეთა კრება მოხდება და მაშინ დაიშლება ამიერკავკასიის რკინის გზის კომიტეტი, რაც შეეხება ექიმს მუსხელიშვილს უსიამოვნების თავიდან ასაცილებლად საავადმყოფოში მხოლოდ დროებით არ დადის.

გაბაშვილი ექსცესებით გვაშინებს. თუ არ გინდათ ექსცესები მოხდეს, ცარიელი ლაპარაკის მაგიერ, მობრძანდით და დაგვეხმარეთ. სასურსათო სამინისტროში თქვენის წრიდან აუარებელი პროექტი შემოდის, გზათა სამინისტროში კი ამის მსგავსს არაფერს ვხედავთ. დაატრიალეთ თანხა, აიღეთ კონცესიები ამით ბევრი სამუშაო გაჩნდება, უმუშევართა რიცხვი შემცირდება და სახელმწიფოს საქმეც გაკეთდება (ტაში).

ვიქტ. ნინიძე (სოც.-დემ.) ეკამათება რ. გაბაშვილს და აშკარავებს მის ბრალდებათა უსაფუძვლობას.

არჩ. ჯაჯანაშვილი (სოც.-ფედ.) წინასწარმეტყველი არ გახლავართ, მაგრამ როცა შტატების შემცირება დაიწყეს, მაშინვე წარმოვიდგინე დღევანდელი შეკითხვის ამბავი. სადაც უკმაყოფილო ელემენტი და ნაციონალ-დემოკრატები არიან, იქ უეჭველად შეკითხვა ამოჰყოფს თავსა. გაბაშვილმა იცოდა ცენტრალურ კომიტეტის გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, რომ ჩამოშორებოდა საადმინისტრაციო ფუნქციები, მაგრამ მაინც აღძრა ეს საკითხი. შეცდომა ყველას მოსდის. ვინც საქმეს აკეთებს არ მოუვა მხოლოდ იმას, ვისაც გულზე ხელი დაუკრეფია და მთქნარების მეტს არაფერს აკეთებს, არავინ დაიძრახება კომიტეტის შეცდომის აღნიშვნისათვის, მაგრამ როცა კომიტეტის მთელს მოქმედებას, მთელს გეზს შეცდომათ აღიარებთ, მაშინ ეს საქმის ინტერესის სიყვარულით კი არ აიხსნება, არამედ უმადურობისა და გაბოროტების გრძნობით. შეცდომებს ჩვენცა ვხედავთ და არასოდეს დავერიდებით აღვნიშნოთ ესა. მაგრამ ჩვენ აღვნიშნავთ ამ შეცდომას არა იმისათვის, რომ ბოროტად გამოვიყენოთ და წყალი ავამღვრიოთ. ჩვენი მიზანი მხოლოდ ის არის რომ მომავალში აღარ მოხდეს ამისთანა შეცდომა. ავიღოთ მაგალითად მუსხელიშვილის დათხოვნა. მუსხელიშვილის დაითხოვეს იმ მოტივით, რომ რკინის გზის მთავარი კომიტეტი არ იცნო. მოხელისათვის ეს სავალდებულო არ არის ის უნდა იყვეს ერთგული საქმისა და სახელმწიფოსი. ამის გარეშე მას სხვა მოთხოვნილებას წარუდგენთ. ასეთივე შეცდომად უნდა ჩაითვალოს კომიტეტის დამოუკიდებლობა ქართველ მოხელეთა კავშირის დაარსების საკითხისადმი. მე ამისთანა კავშირის დაარსების წინააღმდეგი ვარ. ეს საჭირო იყო მაშინ, როცა საქართველოს სახელმწიფო არ არსებობდა. მაგრამ ახლა ყოველს მნიშვნელობას არის მოკლებული. ვინ არ იცის, თუ რა დიდი ღვაწლი მიუძღვის სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიას ქართველ მხედართა კავშირის საქმეში. მაშინ ამ კავშირის არსებობა აუცილებელი იყო ამას მოითხოვდა ქართველი ერის პირდაპირი ინტერესი. მაგრამ ამ კავშირის საჭიროების დრომ გაიარა. დღეს ჩვენ ღონისძიება გვაქვს საკუთარი ჯარი ვიყოლიოთ და დავიცვათ ჩვენი თავი, როგორც გარეშე ისე შინაური მტრისაგან. ასევეა ქართველ მოხელეთა კავშირის მდგომარეობა. დღეს საკუთარი მთავრობა გვყავს და მოხელეთა კავშირს მნიშვნელობა აღარავითარი აქვს. მაგრამ მაინც კომიტეტის საქციელი კავშირისადმი უეჭველ შეცდომად უნდა ჩაითვალოს. ვიმეორებ, ჩვენ აღვნიშნავთ შეცდომას მაგრამ ამით სრულებით არ ვამბობთ რომ იმისი მოქმედება თავიდან ბოლომდე შეცდომა იყო. ამის თქმა ჩვენ არ შეგვიძლიან, რადგან არ შეგვიძლიან უმადურები ვიყვეთ და არ დავინახოთ, თუ რა დიდი ღვაწლი მიუძღვის. როგორც გზათა მინისტრმაც სამართლიანად აღნიშნა, ქართველი ერისა და რევოლიუციის წინაშე. (ტაში).

ნ. რამიშვილი (შინაგ. საქმ. მინისტრი) ყველა პარტია, რომელიც სახელმწიფოებრივ ნიადაგზე სდგას, ასეთს ხასიათს მისცემდა შეკითხვას: რა ზომებს იღებს მთავრობა უმუშევრობის შესამსუბუქებლად?

საქართველოს რკინის გზისათვის აღარ არის საჭირო იმდენი მოსამსახურე, რამდენიც ამიერკავკასიის რკინის გზისათვის იყო საჭირო. ცხადია, ჩვენ უნდა დაგვეთხოვნა მოსამსახურეთა ნაწილი. დათხოვნილთ შორის კი უკმაყოფილება აუცილებელია. აუცილებელია აგრეთვე შეცდომაც დათხოვნის დროს.

შეცდომის გამოსასწორებლად მთავრობას თქვენ შეკითხვამდევე გადაწყვეტილი ჰქონდა კომისიის დაარსება. ჩვენ ანგარიში უნდა გაუწიოთ იმ სოციალურს უბედურებას, რომელსაც უმუშევრობას უწოდებთ. ამ უბედურებასთან ბრძოლისაკენ უნდა იყვეს მიმართული ჩვენი ძალ-ღონე. რითი შეგვიძლიან შევებრძოლოთ ამ უბედურებას? შეკითხვებით? არა! მხოლოდ საქმით. მთავრობას გადაწყვეტილი აქვს გაიყვანოს რკინის გზა სხვა და სხვა ადგილებში, ამისათვის საჭიროა მრავალი გამოცდილი მუშა ხელი და მოხელე. ახალს რკინის გზაზე მიღების დროს უპირატესობას მივცემთ დათხოვნილს პირებს. ეს იქონიონ მხედველობაში დათხოვნილებმა გამოიჩინონ „მოქალაქობრივი შეგნება და ნუ მოითხოვენ იმას, რისი დაკმაყოფილებაც არც ერთს მთავრობას არ შეუძლიან.

კამათი დასრულდა.

საბჭომ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია ს. დ—სა:

„მოისმინა რა შეკითხვა საბჭოს წევრის გაბაშვილისა რკინის გზის მოსამსახურეთა დათხოვნის დროს რკინის გზის მთავარი კომიტეტის თაობაზე და განმარტება ამ შეკითხვის გამო მთავრობისა, ეროვნული საბჭო სრულიად კმაყოფილდება ამ განმარტებით და გადადის მორიგ საკითხებზე.

კრება გათავდა საათის 3 ნახევარზე; შემდეგი სხდომა დანიშნულია აგვისტოს 23-ს

ვ. ე.

ომის დეპეშები

დასავლეთის ფრონტი.

ბერლინი. 8—20. კრონპრინც რუპრეხტის ლაშქარი. ბეილლის სამხრეთ-დასავლეთით საარტილერიო ბრძოლა ძლიერდება. მეტერენის სამხრეთით მტრის იერიშებს საარტილერიო ცეცხლით შევებრძოლეთ; ვიე-ბერკინის ჩრდილოეთით მტრის იერიშები მოვიგერიეთ. ლისის ორივე მხრით უბრძოლველად უკან დავახევინეთ ჩვენს ნაწილებს, რომელმაც რამდენიმე დღის წინად მერვილის დასავლეთით წინ წაიწია. ლანსსა და სკარპასთან ინგლისელთა ნაწილები გავრეკეთ.

ბოემს ლაშქარი. ლინოხსის ჩრდილოეთით ჩვენმა შემტევმა ნაწილებმა იერიში მოიტანეს ინგლისელით პოსტებზე დაატყვევეს მთელი კომანდა და მტრის კონტრ-იერიში მოიგერიეს. შოლნეს სამხრეთ-დასავლეთით მოვიგერიეთ მტრის იერიში რუანის ჩრდილოეთ-დასავლეთით ფრანგებმა ჯავშნოსანი ავტომობილებით მოიტანეს იერიში—ის გერმანელებმა მოიგერიეს. ბევრესსა და უაზოს შუა მთელი დღე სასტიკი ბრძოლა იყო. კრეპი მოხილის სამხრეთით ფრანგებმა იერიში მოიტანეს. იგონი გარეკეს ფრესნერის ორივე მხრით მტრის იერიშები დამარცხდა. ლასინის და ტიესკურტს შუა მტერი ხელჩართული ბრძოლის შემდეგ მოვიგერიეთ. მოწინავე ხაზები, რომელშიც მტერი შეიჭრა, მტრისაგან განვათავისუფლეთ. უაზსა და ენს შუა ბრძოლა გაორკეცდა. სალამოს მტრის ქვეითა ჯარმა იერიში მოიტანა კალებონტსა და ნუვრონს შუა.

ჰალვიცის ლაშქარი. მაასსა და მოზელს შუა ჩვენი მზვერავები მტრის თხრილებში შეიჭრნენ.

პარიზი, 8—20 უაზის აღმოსავლეთით ფრანგების ჯარმა იერიში მოიტანა გერმანელების ხაზზე 25 კილომეტრის ფრონტზე

სოფელ ასლიდან მდ, ენამდე, ცენტრში ფრანგებმა აიღეს ლომბეტი, ლენანკურტი და გამაგრდნენ ვასსენის ჩრდილოეთით, პლატოზე. მარჯვენა ფრთით ფრანგებმა აიღეს სოფ, ვეზაპონისი, ტილტიერი, რუიზი-ენ-ალმონტი, ოზენკურბლი, ფრანგებმა 4 კილომეტრით წაიწიეს წინ და 8000-ზე მეტი გერმანელი დაატყვევეს.

პალესტინის ფრონტი

სტამბოლი, 8—20 საარტილერიო მზადების შემდეგ ინგლისელებმა იერიში მოიტანეს ჩვენს პოზიციებზე, ზღვის სანაპიროებით: ხანგრძლივი, სასტიკი ბრძოლის შემდეგ მტერი გავრეკეთ ყველა ჩვენი პოზიცია ჩვენს ხელშია ბრძოლაში თავი ისახელა მე-21 ქვეითა პოლკმა, აგვისტოს 19-ს, ღამით მტერმა ჰაეროპლანებიდან ყუმბარები ჩამოყარა სტამბოლზე, არავითარი ზიანი არ მოუყენებია, დაჭრილია მხოლოდ იტალიის რამდენიმე ქვეშევრდომი.

უცხოეთი

მოსკოვი, 8—20. ცენტრ. აღმ კომ. ბიულეტენი. აღმოსავლეთის ფრონტი. ყაზანის რაიონში ჩვენ დავიკავეთ სოფ. ვასილიევო. სად. სვიაჟსკის რაიონში მტრის ჰაეროპლანმა ყუმბარა ჩამოაგდო. არავითარი ზიანი არ მოუტანია.

ყაზანში სატყრობილეებს გიმნაზიელები სდარაჯობენ. საპყრობილეები სავსეა მუშებითა და გლეხებით. ძალიან ბევრსა ხვრეტენ.

სამარის მუშებმა, რომელთაც საბჭოს ჯართან საბრძოლველად მოუწოდეს, სარევოლიუციო სიმღერებით ჩაიარეს ქუჩებში. აქ უცნობმა პირებმა 10 ვაგონი ყუმბარებისა ააფეთქეს.

აგვისტოს 18-ს მოსკოვში გაიხსნა სრულიად რუსეთის მასწავლებელთა ყრილობა.

უკრაინა

კიევში მოწვეულია სამშვიდობო კონფერენცია უკრაინის და დიდი ბრიტანიის საზღვრების გამოსარკვევად უკრაინის მთავრობა ყოველ ზომას ხმარობს, რომ რუსეთის საკრედიტო ბილეთები არ მიაწყდეს უკრაინას. უკრაინისა და დონის მთავრობები ჩქარობენ ხელშეკრულება დასდვან თავისი საზღვრების შესახებ. რუსეთის დელეგაციას კიევში უამრავი თხოვნა მოსდის დახმარება აღმოუჩინონ რუსეთის ქვეშევრდომებს, რომელნიც საპყრობილეებში იტანჯებიან. უკრაინაში აკრძალეს „ცენტრ. აღმ. კომ. უწყებების" გავრცელება.

დონი. დონის მთავრობამ უკვე აღარ აკმაყოფილებს ოქტიაბრისტების პროგრამას და უკვე გასცა განკარგულება გაამევონ დონის ტერიტორიიდან სახ. სათათბიროს ყოფილი თავმჯდომარე როძიანკო. მთავრობა აპირებს კორნილოვის დაკრძალვას დიდის პროცესიით.

ახალი ამბავი

◆ **ნიკ. წულუკიძის გასამართლე**[illegible]

აგვისტოს 19 [illegible] სამხედრო-რევოლიუციო ტრიბუნალმა დაასრუ[illegible] [illegible] ვლ. გობეჩიას მოკვლის საქმის გარჩ[illegible] რომელიც ერთის კვირის წინად [illegible] წყო. მთელი კვირის განმავლობაში [illegible] კითხული იყო მრავალი მოწმე, [illegible] რესად იმის გამოსარკვევად, [illegible] გორის ყოფა-ქცევისა და ხას[illegible] ნ. წულუკიძე და როგორის ფსიქ[illegible] მდგომარეობისანი იყვნენ ბრალდ[illegible] ლის მშობლები და ძმები. ნიკ. წუ[illegible] კიძის ფსიქიურად შეს მოწმებლად სა[illegible] სამართლოში ექსპერტებიც იყვნენ [illegible] მოწვეულნი ექსპერტებმა აღიარეს, რომ ბრალდებული მართლაც ფსიქიურად ჯანსაღი არ არის. ამათში ოთხი ექს[illegible] პერტი: ორბელი, ჯავახოვი, რეისი და ელიაზაროვი იმ აზრს დაადგნენ, რომ ნიკ. წულუკიძემ ვლ. გობეჩია მოჰკლა სწორედ პათოლოგიურ აფექტის დროს. ორმა ექსპერტმა კი, სახელდობრ ფ[illegible] დიევმა და დიშერივიჩმა ვერ შესძლ[illegible] გარკვეულის აზრის თქმა, რადგან მათთვის საკმარისი არ აღმოჩნდა [illegible] მასალები, რომელიც მათს ხელში იყო. სარევოლიუციო ტრიბუნალმა სამი საათის თათბირის შემდეგ ნიკ. წულუკ[illegible] დამნაშავედ სცნო განზრახს, მაგრამ წინადვე მოუფიქრებელ მკვლელობა[illegible] და სამუდამო კატორღა მიუსაჯა.

◆ **საერობო არჩევნები.** ქუთაისში საერობო არჩევნებში სოციალისტურმა ბლოკმა მიიღო 3150 ხმა, ნ.-დემოკრატებმა 1119 და ს.-რევ.—140.

◆ **რაჭველ-ლეჩხუმელთა** [illegible] ნიზაციო კომისიის კრება დანიშნ[illegible] დღეის, აგვისტოს 22-სთვის, საღ[illegible] 6 ს. ბინა: ქსენიევის ქ. № 11, იაკ. [illegible] რაძესთან წევრებს სთხოვენ უეჭვე[illegible] დაესწრონ. დასამტკიცებელია წესდ[illegible]

◆ **ნავთი კახეთში.** საქართველ[illegible] მდგომარეობა სათბობი მასალის მხ[illegible] უმჯობესდება. სოფ. ახმეტაში (თე[illegible] ვის მ) საკმაო რაოდენობა აღმოჩ[illegible] ნავთისა. დღეში შეიძლება 2000 ფ. [illegible] თის დამუშავება კახეთის ნავთი, რო[illegible] გორც იქ გაგზავნილი სპეციალისტ[illegible] გადმოგვცემენ, კარგი ღირსებისაა.

◆ **ოქრო და ვერცხლი.** სამთ[illegible] [illegible] ალავერდის ქარხანაში გაიგზავნა: [illegible] დავალებული აქვს მოაწესრიგოს [illegible] კითხი ოქროს და ვერცხლის გამოდ[illegible] ბისა ხსენებულ ქარხნის მაღაროებიდ[illegible]

◆ **მიმოსვლა ადერბეიჯანსა და** [illegible] **ქართველოს შუა.** ადერბეიჯანის მთ[illegible] რობამ წინადადება მისცა საქართველ[illegible] მთავრობის ტფილისსა და ბაქოს შ[illegible] წესიერი მიმოსვლის აღდგენისათვ[illegible] მოისპოს ჩხრეკა მგზავრებისა და მათ[illegible] ბარგისა ნავთლუღსა და პოილოში.

◆ **სწავლის დაწყება.** სიღნაღის გი[illegible] აზიაში განმეორებითი და მისაღებ[illegible] გამოცდები დაიწყება სექტემბერის 1 ახალი სტილით, ხოლო სწავლა ს[illegible] ქტემბერის 0 მოწაფეები, ქალებიც [illegible] ვაჟებიც. მიიღებიან მეხუთე და მეექვს[illegible] კლასებში. თხოვნები უნდა გამოიგზავ[illegible] ნოს სიღნაღში გიმნაზიის დირექტორი[illegible] სახელზედ.

◆ **სასოფლო კომისიაში** გორის [illegible] ზრაში გაგზავნილი პროპაგანდისტებ[illegible] სასოფლო კომისიას ატყობინებენ: გლე[illegible] ხებს უმთავრესად მიწის საკითხი აწუ[illegible] ხებთ. პროვოკატორების წყალობით სო[illegible] ფლის ხალხს არ სჯერა მიწის მათ ხელშ[illegible] გადასვლა

უფრო შეძლებულ გლეხებს აფრთხობ[illegible] ის, რომ ხელმოკლე გლეხობამ მათ წი[illegible] ნააღმდეგ არ გაილაშქროს მიწების ჩა[illegible] მორთმევის ნიადაგზე.

ხალხში ხმებს ავრცელებენ მთავრო[illegible] ბის წინააღმდეგ და უმტკიცებენ, რომ მთავრობა თავად-აზნაურობის მომხრე[illegible] თუ ძალით არ ჩამოერთვა მიწა-წყალ[illegible] ნებით არავინ დაგითმობთო. და [illegible] ამ პროვოკაციას გასავალი აქვს [illegible] და ამ ნიადაგზე ხდება ხშირ-ხშ[illegible] ანარქიული გამოსვლები.

◆ **ამიარ-კავკასიის კოოპერატ**[illegible] **კავშირთან** არსებული ინსტრუქტ[illegible] კოლეგია ამა აგვისტოს 25 (ახ. [illegible] ლით) ქ. სამტრედიაში და აგ[illegible] ბოლო რიცხვებში რაჭაში მო[illegible] კოოპერატივთა ანგარიშის წარ[illegible] შესასწავლად ერთ კვირეულ კ[illegible] კურსებზე გამოგზავნილი უნდა იყ[illegible] თი პირები, რომლებსაც შეეძლ[illegible] ანგარიშის წარმოების შეთვისება. კუ[illegible] სები, უფასოა მხოლოდ მსმენელთა ბი[illegible] ჯები კოოპერატივის იქნება. ამიერკ[illegible] **კოპ. კავშირი.**

◆ **კალენიკე გოგიბერიძის დატ**[illegible] **ების გამო. ტფ. ქალაქის საბჭოს** [illegible]

სანი და პროფ. კავშირთა ც. ს. თავმჯდომარე ქ. გოგიბერიძე, რომლის დატუსაღების შესახებ გაზეთებში ცნობები იყო მოთავსებული, სამოსამართლო პალატის პროკურორთან მივიდა და განუცხადა, თუ მართლა გადაწყვეტილია ჩემი დატუსაღება ჩემი ნებით გამოვცხადდი და დამატუსაღეთო. პროკურორმა საჭიროდ არა სცნო გოგიბერიძის დატუსაღება. რაც შეეხება გაჩეჩილაძისა და რუსაძის მოკვლას, ამის გამოძიებას უკვე აწარმოებს ორი გამომძიებელი.

✦ **გერმანიის მისიის ცნობით**—ინგლისელებს დაუხვრეტიათ ესპაჰანში რამდენიმე სპარსელი ოფიცერი და ჟანდარმები, რადგანაც მათ უარი განაცხადეს ინგლისის ჯარში სამსახურზე.

✦ **დაჭრა.** აგვისტოს 18-ს, საღამოს 6 საათზე კუკიის ქუჩაზე № 2, ალექს. ნიკოზარენკომ სასიკვდილოდ დასჭრა იმავე სახლში მცხოვრები ალ. ყოროხოვი.

✦ **გარნიზონის უფროსმა დაატუსაღა:** პრაპ. ჯავრიშვილი ძარცვისათვის; ჯარის კაცი გასიშვილი. ჯარის კაცები კუდაშოვი და ჩინდო-ოსმან-ოღლი კომისარის სახელით მოქმედებისათვის. ჯარის კაცი გ. ფხაკაძე სახელმწიფო ქონების მოპარვისათვის.

✦ **სომეხთა სამშვიდობო დელეგაცია,** სტამბოლიდან სომეხთა დიპლომატიურ წარმომადგენელს ატყობინებს, რომ ოსმალთა ჯარებს დაუყონებლივ გაიყვანენ ბამბაკისა და ლორის რაიონებიდან.

✦ **თავის დაჭრა,** აგვისტოს 19-ს, ღამის 12 საათზე კირკის ქუჩაზე № 26 შტაბს-კაპიტ. ივ სამუილოვმა თავის მოკვლის განზრახვით რევოლვერი დაირტყა.

✦ **თავის მოკვლა.** აგვისტოს 18-ს ვორონცოვის ქუჩაზე ნ. სუბჩუკმა თავი მოიკლა.

✦ **ქართული სამუ იკო საზოგადოება.** სამშაბათს აგვისტოს 20-ს, შესდგა ქართველ სამუსიკო გამგეობის კრება, თავმჯდომარედ არის პოდპ ესტატე მაჩაბელი, მის ამხ მ. ბალანჩივაძე, მდივანი ალ. აბაშიძე და ხაზინადარი ბ ტარუაშვილი. უპირველესად გამგეობამ ერთხმად გადასწყვიტა ქალ. ქუთაისში დაარსოს სამუსიკო სასწავლებელი, საქმის მოსაწყობად მოკლე ხანში მ. ბალანჩივაძე ქუთაისს გაემგზავრება.

✦ **ქართული ენის კურსები.** პორუჩიკ ვ. გორგაძის ხელმძღვანელობით მფრინავთ. მსროლელთა პოლკში გაიხსნა ქართული ენის კურსები ოფიცრებისათვის მეცადინეობა დაიწყება აგვისტოს 22 და იქნება სამშაბათობით, ოთხშაბათობით და ხუთშაბათობით საღამოს 6 საათიდან $7^1/_2$ საათამდის. კურსები უფასოა.

✦ **საერობო არჩევნები ქუთაისში.** ქუთაისში საერობო არჩევნები დამთავრდა. არჩევნებში მონაწილეობა უნდა მიეღო 23,000 ამომრჩეველს არჩევნებზე კი გამოცხადდა მხოლოდ 4,409 კაცი. აქედან 1,1 9 ხ ა მიიღეს ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის კანდიდატებმა, 3,150 სოციალისტურმა ბლოკმა და 140 სოციალ-რევოლიუციონერთა კანდიდ ტებმა.

✦ **საპყრობილეთა ინსპექციაში.** ამ დღეებში საპყრობილეთა ინსპექტორის განკარგულებით და მილიციონერების დახმარებით, ტფილისის საგუბერნიო ციხეში მოხდა ტუსაღთა საერთო ჩხრეკა ტუსაღებს მრავალი ძვირფასი ნივთები და ფული აღმოაჩნდათ, რაც მათთვის მწ ხველებს გადაუციათ საპყრობილეში ნახვის დროს, ალბად ბოროტი მიზნებით. ჩამორთმეული ნივთები და ფული ციხის ხაზინას გადაეცა შესანახად.

— საპყრობილეთა ინსპექტორმა წინადადება მისცა ტფ. საგუბერნიო ციხის № 1-ის უფროსს რათა მან გახსნას საპყრობილესთ ნ კოოპერატივი, ამ კოოპერატივით უნდა ისარგებლონ, როგორც ციხის ადმინისტრაციაში მოსამსახურეებმა, აგრეთვე ტუსაღებმაც ასეთივე კოოპერატივი განზრახულია მოეწყოს ქუთაისის საგუბერნიო ციხეთანაც.

— საპყრობილეთა ინსპექციამ ტფ საგუბერნიო სამეურნეო და სასურსათო ორგანიზაციის მოსაწყობა მოიწვია მ. ლომჯანიძე და წინადადება მისცა ტფ. საგუბერნიო ციხის უფროსს, რომ მან თავისადმი რწმუნებულ ციხეში მოსამსახურეთაგან შეადგინოს განსაკუთრებული სამეურნეო საბჭო, რომელსაც დაევალება აღნიშნულ ორგანიზაციის ფუნქციების ასრულება.

— როგორც გამოირკვა ქუთაისის გუბ. ციხეთა უფროსის იაშვილის მოხსენებიდან, ქუთაისის გუბერნიის ციხეებში ზედამხედველნი, რომელნიც ერთნაირი თანამდებობა აქვთ, ქუთ. გუბ. საპყრობილეთა განყოფილე ის უყურადღებობის გამო, სხვა და სხვა ზედმეტი ჯამაგირები ეძლევადათ. ეს ზედ-მეტ ხარჯებს იწვევდა და აზარალებდა სახელმწიფო ხაზინას.

შეცდომის გასწორება. ს ფაშალიშვილის ლექსში, წარსულ კვირის ნომერში რომ დაიბეჭდა კორექტურული შეცდომებია შეპარული. მეშვიდე სტრიქონში „ჩემს სევდას ზენს წინა ჰგოდებს ს: „შენს წინ . მეცხრე სტრიანთავისუფლება ...

ქონში დაბეჭდილია: „წავა ალარ შეგიბრალებს“. უნდა იყოს; **„წავა ალარ შეგიცოდებს“.** მეთორმეტე სტრიქონში დაბეჭდილია: „თვალთა შუქი მა ანწველებს“. უნდა იყოს: **„თვალთა შუქი მიდამწველებს“**

საქ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

დღეს, აგვისტოს 22-ს, სად. სწორედ 7 საათზე პარტიულ კლუბში გაიმართება ტფილისის საგუბერნიო კომიტეტის კრება. ამხანაგებს ვთხოვთ უეჭველად დაესწრნენ ვინაიდან განსახილველია ყურადსაღები საკითხები.

სამშაბათს, აგვისტოს 20-ს პარტიულ კლუბში ეროვნულ საბჭოს წევრმა ამხ. სიმ. მდივანმა წაიკითხა ვრცელი და შინაარსიანი მოხსენება ეროვნულ საბჭოს და ჩვენი ფრაქციის მუშაობის შესახებ. კრებას ხალხი ბლომად დაესწრო

ბრძოლა ბადიაურებთან

ჩემს მოთხრობაში „მწყემსის წერილები“ ნათქვამი მაქვს მუღალოს თათრების შესახებ: „თუ რამე ქურდობა და ავაზაკობა მოხდება ჩვენს მხარეში, უეჭველად ამ თათრებს უდევთ ხოლმე შიგ წილი“-მეთქი. თვითონ ჩემთვის ბავშვობისას, როცა ივრის პირად ქალაში მყოლია ძროხა, ბევრჯელ გაუ ეთქიათ გული ბევრი წერილიც დამიწერია ამ უკანასკნელ ხანებში მათზე და ეხლა ვიტყვი მხოლოდ იმასა, რომ თათრების დიდი ხნის თავგასულობამ აგვისტოს 9-ს გადახეთქა გარე კახელ გლეხების მოთმინების საზღვარი. ამ თათრებს, როგორც თვითონ ერთმა გლეხმა სთქვა, თვით ნიკოლოზის დროსაც ყველასა ჰქონდა ნებართვით იარაღი, როდესაც ქართველებისთვის აკრძალული იყო, და ამ რევოლიუციის წლებში ხომ სულ გაივსნენ იარაღითა და იმაზე მეტი საზრუნავი აღარა ჰქონდათ-რა. არავინ იცის, ვისი წაქეზებით იყო, ამ უკანასკნელ დღეებში მეტად წაქეზდნენ და თავხედურად, შუადღისას თვალხმიერად დაიწყეს ხალხის ძარცვა, ხოცვა და დატყვევებაც კი. ჯერ-ჯერობით ყველაფერს უთმობდნენ ქართველები, მაგრამ როდესაც კაკაბეთის მცხოვრებლი ვასიკო პავლიაშვილი შუადღისას დაატყვევეს და თან წაიღეს მისი კარტოფილით დატვირთული ურემი, კაკაბელებმა ვერ მოითმინეს. ამ დროს კაკაბეთის კოოპერატივში იყო ამოსული თათრების ჩოდარი სოინა, კაკაბელებმა უთხრეს იარაღი აეხსნა სოინასა და დანებებოდა ტყვედ. სოინამ თოფი არ მოიხსნა და გაიქცა; მას გამოუდგა კომისარი და, როცა სოინამ სროლა აუტეხა მილიციონერს შედევარს, იგი მოჰკლეს. ამის გაგებაზე თათრები გამოვიდნენ იორ გაღმა, დაიკავეს სამხედრო წესით ყველა წისქვილები, საიდანაც ფქვილი წაიღეს და დაარბიეს წისქვილები

ამავე დღეს (აგვისტოს 9-ს) უცბად შექუჩდა შეიარაღებული ხალხი კაკაბეთისა და ყანდაურისა. ჩავიდა ეს ხალხი ბადიაურებზე, საითაც მოიწვედნენ თათრები, გარეკეს იგინი, გადაასცილეს ბადიაურების გორებს, თუმცა წისქვილები ისევ თათრებს ეკავა. იმავე დღეს შეატყობინეს ქალაქში მთავრობას მომხდარი ამბავი და გადასწყვიტეს, ვიდრე მთავრობა არ მოვა შეტევას ნულარ დაიწყებენ, ამ დღეს ერთი დაიჭრა.

მეტად გონივრული გადაწყვეტილება იყო მთავრობის მ-ცდა. მეორე დღეს (აგვისტოს 10-ს) ხალხი მოუთმენლად მოელოდა ქალაქიდან მთავრობას და სახალხო გვარდიას. მეტად სასიამოვნო მოვლენა იყო ეს: ხალხი, რომელსაც წინად პროვოკატორებმა წითელი გვარდია კაცის-მჭამლებად და თავადების მფარველებად დაუსახა, იძახდა: ნეტავ ჩქარა მოვიდეს წითელი გვარდიაო. ლაპარაკობდნენ, რომ ხალხს მთავრობა ჰყავს და ის მოჰხედავს კიდეც, თუმცა შიგა და შიგ პროვოკატორები მაინც იტყოდნენ: „ეჰ, მთავრობა სად ჯახაბამიაო. მართლაც ამ დღის მოლოდინი არ გამართლდა და მატარებლებმა არავინ მოიყვანა, არც მთავრობა, არც გვარდია. დაიწყეს საყვედურები: მთავრობა ჩვენ ყურს არ გვიგდებს, გვარდია ჩვენ არ მოგვეშველება, ჩვენი თავის მეტი ჩვენ არავინ გვიპატრონებსო ლეკებით აცნობეს მთავრობას ყველაფერი. გამოირკვა, რომ მთავრობას დეპეშა არ მიეღო წინა დღით. ერთმა ინჟინერმა აუხსნა ხალხს ყველაფერი და დაამშვიდა: უეჭველად, ამაღამ იქნება, თუ ხვალ მთავრობა აქ გაჩნდება ჯავშნოსანი მატარებლითაო. ხალხმა მეორე დღემდე მოუცადა მთავრობას და მართ მთავრობა მოვიდოდა, მთელს ლიანდაგზე იადიაურის სადგურიდან ჩაილურის ბოლომდე, ყარაულები გაამწკრივეს.

მართლაც მეორე დილას ადრიან გამოჩნდა გოგუაძის ჯავშნოსანი მატარებელი. ხალხის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ზარბაზნები რომ დაინახეს, კინაღამ გაგიჟდნენ სიხარულით და გაისმა მართალთა გულიდან ამოხეთქილი ხმები: აკი არა გვყავს მთავრობა, აკი ჩვენ ყურს არ გვიგდებსო! დააყენეს ჯავშნოსანი, დაუსხდნენ ყველანი ზედა და ბადიურებზე შეიკრიბა მთელი შეიარაღებული ძალა, აფრინეს ხალხი სოფლებში და მთელმა სოფლის ხალხმა სადგურზე იგრიალა, საქართველოს მთავრობა მოსულაო. ხოლო პროვოკატორები, როგორც მაგალითად ყანდაურული ტერტერა და მისთანები, დედაკაცებში ჰქონს ავრცელებდნენ და ლაპარაკობდნენ, სადა ჰყავს საქართველოს მთავრობა, ან ვინ მისცა ნება ვიღაც მალაროს მუშებს, რომ თავიანთ ფულსა ბეჭდავენო.

შეიკრიბა მიტინგი - ყრილობა.

როცა აუხსნა გოგუაძემ, რომ იგი საქართველოს მთავრობამ გამოგზავნა ქურდებისა და ავაზაკების ასალაგმავად, სთხოვა აერჩიათ დელეგაცია თათრებში გასაგზავნად. ხალხმა ერთხმად აირჩია ლადო ცალქალამანიძე, ლადო მჭედლიშვილი და სამიც ყანდაურელი (მათი გვარები არ მაგონდება). დელეგაცია შუადღის უკან გამოვიდა და თან გამოჰყვა თათრის დელეგაციაც. გაიმართა სხდომა დელეგაციებისა: თათრებმა სთქვეს, ჩვენ ცაშდე მართალნი ვართო, ქართველებმაც ასე სთქვეს. ბოლოს გოგუაძე შეეკითხა: ივრის პირად თქვენი შეიარაღებული ხალხი არ არისო? იმათ მიუგეს, ჩვენი ხალხი სულ სამუშაოზეა, ერთი კაციც არ არის იქაო გოგუაძემ უპასუხა: თუ იქ არავინ არის, მე გავგზავნი ორას შეიარაღებულს, თქვენ წინ გაუძეხით და, თუ პირველად იქიდან გამოვარდა თოფი, თქვენც დაიღუპებით და იმათაც ზარბაზნებს დაუშენთო, თათრები ცალი ყბით დასთანხმდნენ.

კაკაბელები და ყანდაურელები, ვინც ჯარში ნამსახური იყო, ცალკე გამრჩია პორუჩიკმა გოგუაძემ და სთხოვა დაადგარიყვნენ რიგზე. ჯარი დამზადდა. მათ გოგუაძემ უფროსად დაუნიშნა კაკაბეთის მცხოვრები ოფიცერი ვასო ექვთიმიშვილი. ექვთიმიშვილმა ჯარი მწყობრებად დაჰყო, წინ თათრების დელეგაცია გაიძღვარა და გასწია ივრის პირისაკენ, სადაც წისქვილებია და სადაც ჩასაფრებულები იყვნენ თათრები; ამასთანავე ბრძანება იყო გოგუაძისაგან: თუ ვინმე ქართველებიდან გაისროდა პირველად თოფს დახვრეტილი იქნებოდა სარევოლიუციო ტრიბუნალის მიერ. გორებს რომ გადასცილდნენ ვზვოდები გაიშალნენ, მშვენიერი ჯაჭვი გააბეს და გაჰიმეს 4-5 ვერსზე. სიმინდებში ჩასვლისათანავე თათრების მხრიდან დაიწყო სროლა. ამ დროს დაგვიჭრეს ორი. სეტყვა არ მინახავს ისეთი, როგორც იქ ტყვია მოდიოდა თათრების მხრივ. ჩვენებმაც უპასუხეს და ერთი საათის განმავლობაში იორს გადაასცილეს თათრები. ჩვენებმა ისევ წისქვილები დაიკავეს, ხოლო თათრების რაზმები იორ გაღმიდან განაგრძობდნენ სროლას ჩვენ ხება არა გვქონდა გადავსულიყავით იორს. წვიმიანი საღამო იყო და თათრების სოფელს ნისლი დაეფარა. ამის გამო ჯავშნოსანმა ყუმბარები სწორედ ვერ ჩაყარა მოწინააღმდეგეთა ბანაკში და უხებლიეთ რამდენიმე სახლი დააზიანა სოფელში.

სოფელში გაგზავნილი იყო კაცი ულტიმატუმით, მაგრამ რადგანაც პასუხი არ მოვიდა, მეორე დილას ზარბაზნები დაუშინეს სოფელს. თათრები შეშინდნენ და ბოლოს გამოგზავნეს კაცი, იარაღს ჩაგაბარებთო; მაგრამ ხომ მოგეხსენებათ, რა ძნელია თათრის იარაღის აყრა, ცოტა დაგვაცადეთო. მერე თვითონ გავიდა პორუჩიკი გოგუაძე თათრებში და შემდეგი შეიტყო: თათრები თათრებს თოფს ესვრიან, ერთი ნაწილი უარს ამბობს იარაღის აყ-აზე და ამის გამო შეიარაღებული უთანხმოებაა. მაგრამ დასძლიეს მთავრობის მომხრეებმა: და იწყეს იარაღის აყრა. ამის შემდეგ ბრძანება მოვიდა, პოზიციებზე ერთი თოფიც აღარ იქმნეს გასროლილი თათრებისკენაო და შესწყდა როგორც ჩვენის მხრივ, ისე თათრების მხრივ სროლა. ასე დასრულდა ბადიაურების ბრძოლა.

არ შემიძლიან არ აღვნიშნო პორუჩიკ ს გოგუაძის კეთილ-გონივრული მოქმედება, რომელმაც ხალხს ძრავალგზით აუხსნა საქართველოს მდგომარეობა, საქართველოს მთავრობის აზრი, მიზანი, აუხსნა, რომ ეს მთავრობა ხალხის მთავრობაა, რომ ეს მთავრობა იცავს საქართველოს, როგორც ქართველი ისე სხვა მშრომელი ხალხის ინტერესებს ხალხი მეტის გრძნობით შეჰხვდა ამ გარმოცხადებას. ყველამ ნათლად დაინახა, რომ ხალხი უპატრონო არ არის, რომ მას ძალიან კარგი პატრონი ჰყავს სხვათა შორის, პირველ დღეს რომ მიტინგი შეიკრიბა იმ აუარებელ შეიარაღებულ ხალხს შემდეგი უთხრა პორუჩიკმა გოგუაძემ: ორმა ქურდმა თათარმა ორი ხარი მოგპარათ და რამდენიმე ათასმა შეიარაღებულმა კაცმა მოიყარეთ თავი და არა გრცხვენიათ, რომ ოსმალო მთელ საქართველოს გვართმევდა და ერთი კაციც არ გამოცხადდითო.

როდესაც თათრებმა იარაღის მოზიდვა დაიწყეს, ხალხში მითქმა-მოთქმა წავიდა, არც ჩვენ გვინდა იარაღი, ვთხოვოთ, აგვყარონო, სთხოვეს კიდეც ამაზე ბევრი ილაპარაკა თვით გოგუაძემაც აუხსნა ხალხს, რომ იარაღი ჯარს უნდა ჰქონდეს, იარაღი ადამიანს მუდამ ხიფათში აგდებს. ბოლოს უთხრა ხალხს, ვინც ომხრეა იარაღის აყრისა მარჯვნივ წავიდეს, ვინც არა, მარცხნივაო და ყველანი მარჯვნივ წავიდნენ. ამაზე დიდი მადლობა უთხრა ხალხს მთავრობის სახელით გოგუაძემ და შეჰფიცა, რომ თუ თქვენ რამე საფრთხე მოგელით, მე თქვენთვის თავს გავწირავო ამავე დღეს ხალხმა ერთხმად შესძახა: დაიბარეთ ჯარის კაცი და ჯარსაც მოგცემთო.

ბოლოს დახვრეტილ იქმნა ხალხის თვალ-წინ ერთი ავაზაკი, რომელმაც მოჰკლა მეზობელი, მოჰკლა მამა და მრავალი გაძარცვა. ხალხმა რომ სამართალი დაინახა, ბევრი ავაზაკი და კაცის მკვლელი მისცა ხელში

ი. მჭედლიშვილი.

ლეჩხუმში

არც ისე სწვიმს,
როგორცა ჰქუხს!
ხალხური.

აგვისტოს შვიდს სად ხრესილიდან ოკრიბა გადავიარეთ და ლეჩხუმის საზღვარზე სოფ. გაგრნის ზემოთ პირველსავე მაღლობზე დავბანაკდით. მეორე დღემდე ბრძოლას არ ვაპირებდით, მაგრამ მოპირდაპირეთა მოხშირებულმა სროლამ გვაიძულა და ბრძოლა დავიწყეთ... ამ დღეს ზარბაზნებს ვისროდით. ტყვიისმფრქვეველიც ახმაურდა.

ბრძოლა შეწყდა. ამ დროს ორი ჰაეროპლანი გამოჩნდა. ერთ მათგანს ლეჩხუმელებმა სასტიკი სროლა აუტეხეს. ამით ჩვენ საშუალება მოგვეცა გაგვეგო, თუ სად იყო დაბანაკებული „ბოლშევიკების ჯარი“.

მეორე დღისთვის სამი მხრიდან შეტევა გადავწყვიტეთ. ჩვენთან გარდა ოთხი ზარბაზნისა და რამდენიმე ტყვისმფრქვეველისა, ხუთასამდე ქვეითა ჯარიც იყო.

ხუთასი მეომარი ჩვენს მისვლამდე აქ იყო კაპ ქორქაშვილის ორი ზარბაზნით... ამათი უფროსი ვინმე პოლკოვნიკი ივკოვი ყოფილა, რომელიც ხრესილიდან იძლეოდა ხოლმე განკარგულებებს და ადგილების მდებარეობა არც კი იცოდაო.

ამ დღ-ს წაიკითხეს რაზმის უფროსის, ზაქარიაძის, ბრძანება. ყველა მზად იყო მეორე დღეს მკაცრი შეტევა დაეწყო.

აქ იყო გენერალი სუმბათაშვილიც, დაგვხედა და ქუთაისს გაემგზავრა.

მეორე დღეს ივკოვი შეტევაზე უარს აცხადებს და ავადმყოფობის „რაპორტს გზავნის ქუთაისს. რის შემდეგაც, ვგონებ, ტფილისისაკენ მიდის. ასე თავდება ივკოვის მოღალატეობა. ჯარიც თავის უფროსს—ივკოვს ძიებნოო:

„ფეხ-მიშველი, დაგლეჯილ-ტანსაცმელით წინ ვერ წავალთო!“

„რამდენჯერმე იყო ჩვენი უფროსი ქუთაისს, მაგრამ არაფერი გამოიტამესო! და ბ. პოლკოვნიკი გალეშილი ბრუხდებოდა ხრესილშიო, უმატებენ ოფიცრები. ამ რიგად ივკოვი ხშირად მოგზაურობდა თურმე ხრესილსა და ქ. ქუთაისს შუა.

ასეთმა ულირსმა საქციელმა ვერ შეგვაშინა. ჩვენს ორასამდე გმირ-მებრძოლთ ას ოცამდე სხვა ქვეითა ჯარი შეუერთდა (ვგონებ ივკოვის ხამასი კაციდან) და შუა დღე წამოვიდა შეტევა რომ დავიწყეთ. ვხედავდით მოპირდაპირენი როგორ იკეთებდნენ სანგრებს: ცოტანი იყვნენ, უგულობა ეტყობოდათ. ლეჩხუმელთა სიმაგრეები მალე გასწმინდა ჩვენმა ზარბაზნებმა!.

ორ-სამ დღეში შუა ლეჩხუმს ვესტუმრეთ, გლეხები დიდი სიხარულით გვეგებებოდნენ—ზოგი ეგებ სტყუოდა, მაგრამ ასე კი იყო...

ერთი რომელიღაც მწერალი ხალხის ბუნებას ბავშვის ბუნებას ადარებს: ხალხის გული ისეთია, როგორიც ბავშვისა, რასაც მოისურვებ, იმას დააჯერო, იმას ჩააგონებო.

ჩვენი ხალხის საკმაოდ გრძნობიარე ნაწილს არ ჰყავდა პატრონი, ჩამგონებელი, აღმზრდელი და ვინც გამოჩნდა, ვერ აღზარდა, უკუღმა ჩააგონა: წმინდა გრძნობა დაუმახინჯა.

და ჰა, ნაყოფსაც ვიმკით!. ვინ არიან ლეჩხუმელები? კონტრრევოლიუციონერები? მავ-რამ ელები? ხულიგნები? რა თქმა უნდა ასეთებიც არიან. მაგრამ—ხალხის დიდი უმრავლესობა ამბობს, „ჩვენ მთავრობას ვებრძოდით“, გვეუბნება ლეჩხუმელი; მაშ როგორ მოგვდობთ: ბარებზე ბაჟი, ცოლ-ქმარზე ბაჟი, ძალზე ბაჟი?! ჩვენი გლეხობა ამას როგორ გაუძლებს?!

რა ვქნათ შენი ჭირიმე, გვეუბნებიან: იქ თავ ღები დამჯდარახო და ამას ჩვენ ვერ შევეწყობითო!. ამბობს ლეჩხუმელი და მასა სწამს ეს, მართალი ჰგონია

ცდილობს დაგარწმუნოს, რომ „ქუთაისის მთავრობას“ უკვე გამოუკრავს ქაღალდები, რომ გლეხობა გამოხსნებული დაბასახადებ უნდა ... მათ შე ... ამაზე არა ერთხელ ულაპარაკნიათ და მთავრობისადმი სიძულვილი გაუძლიერებიათ ნაძირალებს!.. აქ ისეთებიც არიან, რომელნიც აღტაცებით ხვდებიან ჩვენს მოსვლას... აგერ, მოხუცი გლეხი ტირილით გვეუბნება: „თქვენ, შვილებიო თქვენ გადაგვარჩინეთ მყრალ თათრებს და თქვენ უნდა გეხარბებოდნენ ეს იუდებიო“!..

მაგრამ ჩვენც დიდს ბრალსა გვდებენ: ამბავი გვინდა გავიგოთ, არავინ გვეუბნება მართალს; გაზეთები გვინდა არსად არი! აღარც წამკითხველები გვყავნან: სულ გაეხვეწნენ, მიგვატოვესო... ასე ამბობენ ლეჩხუმელები იმათზე, რომელნიც „ქალაქს წავიდნენ კარგი ადგილების საშოვრად“ რა მოეთხოვება ღვთის ანაბარად მიტოვებულ სოფელს“.. ყოველივე დანაშაული ლეჩხუმსა და ლვრიშაში დიდი მუშაობის შემდეგ გამოსწორდება...

ჩვენი ჯარი აგვისტოს 11 უკვე ქვაყუნთის უღელ-ტეხილზე, ნამშევისა და ჯვარის ქედებზე დაბანაკდა.. მზვერავები დაგზავნეს ზოგი შისაკენ: შოსსა, ხიდსა და ბორანზე.. წინა დღით აქედან „ბოლშევიკების ჯარის“ ნახევარი მორჩაძის (ოკრიბელია) მეთაურობით გაგვექცა; მეორე ნახევარი შემოგვიერთდა, იარაღი დაჰყარა მათ ერთი ზარბაზანი და ორი ტყვიისმფრქვეველი წავართვით... ორმოცდაათამდე კაცი დავაპატიმრეთ. ამბობენ: ამათში რამოდენიმე მეთაურიც (როტის უფროსი) არისო..

ზემო აღნიშნულ ადგილებზე ხუთი ექვსი დღე ვიდექით. ბ. ინწკირველის ჯარს, სვანეთის გზიდან მომავალს, ველოდებით მოისმოდა მათი ზარბაზნების გრიალი,—უკანასკნელ დროს შეწყდა. ალბად წინააღმდეგობას აღარავინ უწევდათ. უკანასკნელ დღეებში დავიჭირეთ (ადგილობრივმა გლეხებმა დაიჭირეს) სამი მზვერავი, მორჩაძის ცხენი თავის მორთულობით და გვითხრეს, რომ ადგილები ბრბოებისაგან უკვე გაიწმინდაო. მოაქვთ იარაღი დამორჩილებასაც გვიცხადებენ ეს სამი დღეა რაც იქიდან წამოვედი; ალბად ინწკირველის ჯარი შეუერთდებოდა ზაქარიაძის რაზმს და შვიდ-რვა დღეში ლეჩხუმიც გონს მოვა. ზარბაზნების შემდეგ საჭიროა პროპაგანდისტების დაუღალავი მუშაობა

ეს ჩვენი პირდაპირი მოვალეობაა, ადვილია და აუცილებელი! მაშ ნუღა ვაყოვნებთ, კმარა!

ს. ხ—ელი.

ბაქოს ამბები

(შემდეგი *)

მუსულმანებმა, როგორც ვთქვით, თავის რაზმებს საჭირო ხელმძღვანელობა ვერ გაუწიეს და უთაობა გამოიჩინეს ამის დასახასიათებლად შემდეგი მოვლენაც საკმარისია: ბრძოლის დროს თათრების შტაბი განკარგულებებს ქალაქის ტელეფონით იძლეოდა. ბოლშევიკებს ტელეფონის ცენტრალურ სადგურზე თავის აგენტები ჰყავდათ, მუსულმანების ყოველ განკარგულებას და განზრახულ მოქმედებას წინ და წინ ტყობილობდნენ და საწინააღმდეგო ზომებს ღებულობდნენ, მეთაურების ბინებსაც ადვილად პოულობდნენ და მუსრს ავლებდნენ.

დაღესტანმა, შეიტყო რა ბაქოს მუსულმანების განადგურება, ფეხზე დადგა და ახლად არჩეულმა მათმა იმამმა სომხებს რისხვით აღსავსე მუქარა შემოუთვალა. სომხების ეროვნული საბჭო თავს იმართლებდა და ყველაფერს ბოლშევიკებს აბრალებდა.

ამასობაში ბაქოს მთიულთა „ველური“ დივიზია მოადგა და ბოლშევიკებს დამორჩილება მოსთხოვა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ომს უცხადებდა ხალხი კვლავ შიშმა მოიცვა.

ბოლშევიკები სომხებთან ერთად შეებრძოლნენ დაღესტნელებს და უკუ აქციეს. გვეგონა, ლეკები წყალსადენს სათავეში გააფუჭებდნენ და ქალაქს უწყლოთ დასტოვებდნენ. ამიტომ რამდენიმე დღეს ქალაქში თითოეულ მოქალაქეს ყოველდღიურად მხოლოდ თითო „ვედრო“ წყალს აძლევდნენ. მაგრამ შიში არ გამართლდა და ქალაქს წყალი არ შემოჰკლებია.

ბაქოს, შიხლინსკის მეთაურობით, განჯიდან კვლავ „ველური“ დივიზიის ნაწილი მოადგა, ხალხი კვლავ მიშისაგან ძრწის და ყოველგვარ შესაძლებლობის მოლოდინში იმყოფება.

ამ დღიდან დღევანდლამდე ბაქოს ბოლშევიკთა ჯარების და ველურ დივიზიის შორის ომია გაჩაღებული და მუსულმანებს რომ ბიჭების მაშადინათ ოსმალოები არ მოშველებოდნენ, დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, ახლა განჯ...

*) იხ. „ს. ს.“ № 309.

ალებული იქნებოდა და შეიძლება ტფილისსაც დამუქრებოდნენ.

ბაქოს, დაღესტნის და განჯის მუსულმანების მოქმედებას რომ უკვირდებით აქაც იმავე უთავბოლობას ამჩნევთ. მის მაგივრად, რომ შეთანხმებით ემოქმედათ და ერთ დროს შეერთებული ძალით ბოლშევიკთა წინააღმდეგ იერიში მიეტანათ და მით გამარჯვება უზრუნველეყოთ, ცალ-ცალკე გამოდიან, დაქსაქსულად მოქმედებენ და თავის სამარცხვინო დამარცხებას აუცილებელს ჰყოფდნენ.

ბოლშევიკებმა ქალაქი დაიპყრეს და თავისი წესები შემოიღეს. ქალაქის თვითმართველობა გააუქმეს და ხმოსნები გარეკეს, ლენინის სურვილის წინააღმდეგ ნავთის მრეწველობის და გემების ნაციონალიზაცია მოახდინეს, რამაც ნავთის მრეწველობა სავსებით დასცა და დააქვეითა. სასამართლოსა და სხვა დაწესებულებებში გარეგანი რეორგანიზაცია მოახდინეს, პიროვნებანი შესცვალეს, რითაც საქმე იოტის ოდნავაც არ გაუმჯობესებიათ; მასწავლებელთა წრეში ალიაქოთი ასტეხეს და მასწავლებელთა მხრით ცხარე პროტესტი და მედგარი წინააღმდეგობა გამოიწვიეს.

ხალხს იარაღის აყრა და ნაციონალურ პოლკებს დაშლა მოსთხოვეს. მუსულმანებმა ბრძანება მორჩილად შეასრულეს, ხოლო სომხების ნაციონალურმა ჯარმა ბოლშევიკთა ქურქი მოისხა, მათ განკარგულებაში შევიდა, შემადგენლობა მისი კი უცვლელი დარჩა. ამის შემდეგ ყოველგვარ ხარჯს ბოლშევიკებისაგან ღებულობდნენ და გაკეთებით კი თავის ნაციონალურ საქმეს აკეთებდნენ. მთელ გუბერნიას შოედვნენ და მუსულმანობა წელში გასტეხეს, სულიერად დასცეს და ძალა-უფლების ხელში ჩაგდების იმედი სამუდამოდ დაუკარგეს.

ბოლშევიკთა ხალხის მომჯადოვებელი დაპირებანი: „პური, ზავი და თავისუფლება", ფუჭი ოცნება გამოდგა. პირიქით მათ გაბატონების შემდეგ ბაქოში ხალხს ერთი გირვანქა პურიც არ მიუღია. წინად კერძოდ გირვანქა პურს 2 მან. და 12 აბაზად მაინც ვშოულობდით და მარტის ჟლეტვა-ხოცვის შემდეგ რამდენიმე კვირას პური თვალითაც არსად გვინახავს, ხოლო შემდეგ გირვანქაში თუმანს და 12 მანეთს ვაძლევდით. ყოველ დღე ქუჩებში სიმშილისაგან ათიდან თხუთმეტამდე კაცი კვდებოდა.

ზავზე ლაპარაკიც ზედმეტია. წინად ოსმალეთის და ავსტრო-გერმანიის ფრონტები ბაქოზე შორს იყო და ომის სიმწვავეს იმდენად ვერ ვგრძნობდით. დღეს კი ბაქო ომის ასპარეზად არის გადაქცეული, ბრძოლის ცეცხლშია გახვეული და გარს უთვალავი ფრონტი არტყია: პეტროვსკის ფრონტი, აჯიკაბულის, ლენქორანის, სალიანის და ღმერთმა უწყის კიდევ რამდენი!

თავისუფლების სახსენებელიც სადღაა! ნებადაურთველად კრებების გამართვა აკრძალულია. ყველა გაზეთი დახურულია მენშევიკების გაზეთი იმისთვის დაკეტეს, რომ სიმართლის თქმა გაბედა და მარტის ბრძოლას ნაციონალური ბრძოლა უწოდა. ერთი სიტყვით ისეთი წესები დაამყარეს, რომ ნიკოლოზის რეაქციასაც მოგვანატრეს.

სასურსათო დირექტორია პანამად გადაიქცა. დირექტორიის მოსამსახურეებმა და მეთაურებმა გაძარცვეს საწყობები და შემდეგ ცეცხლი წაუკიდეს. ამის შემდეგ სურსათის საქმე ჯაფარიძემ ჩაიბარა და რევიზიას შეუდგა. დირექტორიაში ბევრი ქართველი ჩააყენა, როგორც უფრო კეთილსაიმედონი.

მანვე ქართველებისაგან ბოროტმოქმედთა წინააღმდეგ საბრძოლველად მფრინავი რაზმი შეადგინა და შიგ უმეტესობას საეჭვო ზნეობის პირებს მოუყარა თავი.

ქართველებისაგან რაზმის შედგენამ, როგორც ამბობდნენ, სომხების ზოგიერთ წრეში უკმაყოფილება გამოიწვია. ახალი სტილით 2 მკათათვეს ღამით მოკლეს სამი რაზმელი—გალდავა, შელია და ხორავა. ქართველებში ამ ამბავმა მითქმა-მოთქმა გამოიწვია. ზოგიერთები ამ მკვლელობას სომხებს აბრალებდენ და ნაციონალურ ხასიათს აძლევდნენ, რაც შეცდომათ უნდა ჩაითვალოს.

სახალხო კომისარების ცენტრალური მთავრობა ბაქოს განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს: სიტყვითაც ხშირად ამხნევებდა ბაქოელ მეთაურებს და საქმითაც ყოველგვარ დახმარებას უწევდა: ზედიზედ უგზავნიდნენ ნიკოლოზის და კერენსკის ათეულ მილიონებს ფულის ნიშნებისას და სამხედრო მასალას. ამიტომ ბაქოში ძალიან ბლომად ჰქონდათ ყოველგვარი სამხედრო იარაღი, ტყვია-წამალი, ჰაეროპლანები, ჰიდროპლანები, ჯავშნოსანი მატარებლები და ავტომობილები.

ბოლშევიკებმა დაიპყრეს ბაქოს გუბერნია და ყოველგან თავის ორგანიზაციები მოაწყვეს. დაღესტნის ოლქიც ნახევრად დაიპყრეს, პეტროვსკი აიღეს და იმის იქითკენ ვეღარ წავიდნენ.

მაგრამ ბაქოს ბოლშევიკებისათვის და კერძოდ შაუმიანისათვის ყველაზე მეტ სანუკვარ საგანს ტფილისის დაპყრობა შეადგენდა.

ხოლო ვიდრე ტფილისს მიაღწევდა საჭირო იყო განჯის ჯარი დაემარცხებინა და მას გასწორებოდა.

ყველა ამისთვის ძლიერი ჯარი იყო საჭირო და ბაქოს მეთაურებიც დიდის მხნეობით რაზმების გამრავლებასა და ძლიერი ჯარი შექმნას შეუდგნენ. თვალსაჩინო ჯამაგირები, ოჯახის უზრუნველყოფა და მშვენიერი საზრდო ბაქოს დამშეულსა და გაჭირვებულს მოქალაქეთ ბოლშევიკთა რაზმებისაკენ მიერეკებოდა და მალე მრავალ რიცხოვანი ჯარი შექმნეს, საკმაოდ გაწვრთნეს და საომრად მოამზადეს.

ტფილისზე გამოლაშქრების გეგმა რამდენჯერმე შეადგინეს, დროც დანიშნული ჰქონდათ, მაგრამ ყოველთვის რამე დამაბრკოლებელი მიზეზები გამოუჩნდებოდათ და მათი განზრახვის განხორციელებას აფერხებდა.

ამნაირად ტფილისის დაპყრობა შეადგენდა ბოლშევიკების და განსაკუთრებით თითოეულ სომხის საოცნებო საგანს და ამ მიზნისთვის მხნედ ემზადებოდნენ.

თავის განზრახვას როდი ჰმალავდნენ. ტფილისის აღება იმდენად ადვილ ოპერაციად, სათამაშო საქმედ მიაჩნდათ, რომ ნაცნობებს ტფილისში წერილების წამოღებასაც ჰპირდებოდნენ.

ამის საბუთს ტფილისელი ბოლშევიკები აძლევდნენ, შიკრიკების პირით ტფილისის მთავრობის სიუძლურეს ატყობინებდნენ. ატყობინებდნენ აგრეთვე იმასაც, რომ საქართველოს ატმოსფერა ასაფეთქებელ მასალით არის გაჟღენთილი და საკმარისია მცირე ნაპერწკლის გად სროლა, რომ ჩვენი ქვეყანა ბოლშევიკთა მიერ გაჩაღებულ ცეცხლის ალში გაეხვიოს.

ტფილისზე გამარჯვება ადვილ საქმედ იმ მოსაზრებითაც მიაჩნდათ, რომ იმედი ჰქონდათ საქართველოში მყოფი უცხო ელემენტები მათ აქტიურ დახმარებას გაუწევდენ, რაშიაც, უთუოდ არ მოტყუვდებოდნენ. ამიტომ იყო მუშათა საბჭომ ტფილისზე გამოლაშქრების შესახებ დადგენილება რამდენჯერმე გამოიტანა და ერთ-ერთ ასეთ კრებაზე დაშნაკელების წარმომადგენელმა რიხით განაცხადა: „ტფილისში ჩვენს მისვლას (იგულისხმე ბოლშევიკები) ყველანი მოუთმენლად ელოდებიან, ხოლო განსაკუთრებულ მოლოდინშია სომხის, როგორც მუშა ხალხი ისე ბიუროკრატიაო".

ამის საბუთს ალბად, ტფილისიდან მიღებული ცნობები აძლევდა. უნდა ითქვას, რომ ყოველ 10—15 დღეში კავკავ-ბრიანსკის გზით ბაქოში ტფილისიდან შიკრიკი ჩამოდიოდა. საქართველოს ცხოვრების ყოველ წვრილმანს ტფილისელი ბოლშევიკები ბაქოელ ამხანაგებს ატყობინებდნენ და სასწრაფოდ ტფილისისაკენ იწვევდნენ. თავის მხრით ბაქოელი ბოლშევიკებიც მხურვალე დახმარებას უწევდნენ და საქართველოს ასანჯანყებლად პროპაგანდისტებს და აუარებელ ფულს უგზავნიდნენ. მე დაახლოებით ვიცი ბაქოს საქართველოში ბოლშევიკთა იდეის გასავრცელებლად და ამბოხების მოსაწყობად რამოდენიმე მილიონი აქვს დახარჯული.

(დასასრული იქნება)

მ. კაკაბაძე.

ღია წერილი

ბ. აკაკი ამაღლობელს.

თქვენი პასუხის შესახებ მოგახსენებთ შემდეგს: 1) ვინაიდან მოწმეები და ჩვენი საქმის მცოდნე პირნი აქ არიან, ამიტომ უმჯობესია და საჭიროც საქმე ტფილისში გაირჩეს; 2) ვინაიდან ალ. ჯაყელთან ცუდ განწყობილებაში ყოფილხართ, მის მაგიერ ვასახელებ კოწია გეწაძეს; 3) თქვენ მიერ საქმის გასარჩევად დანიშნულ ვაჟის შესახებ თანახმა ვარ; 4) ჩემი ყოფილი „მამასახლისობა" სრულიად არ ამტკიცებს ჩემს თქვენთან დანაშაულობას, ასე რომ ამით ჩირქს ვერ მომცხებთ.

დარწმუნებული ვარ ამ ჩემს პირობებს მიიღებთ, ყოველ შემთხვევაში ქიათურაში საქმის გარჩევის წინააღმდეგი ვარ.

ამბროსი გეწაძე.

წერილი რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! გთხოვთ უმორჩილესად თქვენი გაზეთის ფურცელზე დაუთმოთ ადგილი ჩემს მცირე განცხადებას.

ქალაქი ალექსანდროპოლის თათრების მიერ დაპყრობის დღიდან ქართველი რკინის გზის მოსამსახურეები მოიმწყვდნენ სადგურს ერევანში. ბევრი იმათგანი დარჩა ჯამაგირების შეწყვეტის გამო სრულებით არსებობის საშუალებას მოკლებული. მე, როგორც იქაურმა მოვაჭრემ და ქართული ეროვნული საბჭოს წევრმა, ვალდებულად ვცანი ჩემი თავი აღმომეჩინა დახმარება სამშობლოში დასაბრუნებლად. რაც შემეძლო დახმარება გაუწიე ფულით. რკინის გზის სამმართველო იმათ ჯამაგირების მიცემაზე უარს ეუბნება რის წყალობითაც დღეს მოკლებული არიან ჩემი ვალი გადაიხადონ. ყველას უმორჩილესად ვთხოვ პირველ შეძლებისთანავე ჩემი ფული გამომიგზავნონ, რადგანაც მე თვითონ ვიმყოფები უფულობით ცუდს მდგომარეობაში. ჩემი მისამართი: ქ. ლანჩხუთი მაგდანე ოქრობილის ასულს ჩიგოგიძისას.

ვთხოვ სხვა გაზეთებსაც ეს წერილი გადაბეჭდონ.

ერევნის გუბერნიის ქართული ეროვნული საბჭოს წევრი **ნიკო ჩიგოგიძე**.

მოქალაქე რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ ამ წერილს თქვენს გაზეთში. ეს ერთი ხანია ბნელი ელემენტები და უპასუხისმგებლო პირები, რომელთაც, გვარწმუნებთ, ხალხის და სამშობლოს საქმე აინტერესებთ მხოლოდ იმდენად რამდენადაც ეს იმათი პირად კეთილდღეობას გულისხმობს. ეწევიან საშინელს პროვოკაციას რკინის გზის მთავარ კომიტეტის წინააღმდეგ. კომიტეტს არ ჰქონდა არც დრო, არც ხალისი ეძლია პასუხი ყოველ მოცლილი ქორიკანისთვის კომიტეტის იმ მცირე ჯგუფს, რომელსაც ისტორიამ არგუნა მეტად მძიმე და პასუხსაგები როლი, იმდენად იყო და არის გართული საქმეებში, რომ სალაყბოდ არ ეცალა და არ სცალიან. იგი ფიქრობდა და ფიქრობს ეხლაც, რომ იმისი საუკეთესო დამცველი და მოსამართლე მისი საკუთარი საქმეა. და, ასეთი რწმენით გამსჭვალული, იგი, სიამოვნებით შეეგებება და წარსდგება პირუთვნელ სამსჯავროს და ისტორიის წინაშე.

მაგრამ, ეტყობა, ჩვენს მოძულეებს, ეს არ ესმის და ამ ჩვენ სიჩუმეში სისუსტე დაუნახავთ

სავალალო კია, რომ ასეთი ხალხი ტალახს ესროდეს იმ ორგანოს, რომელმაც თითქოს მარტოდ მარტო გადიტანა რეაქციის თუ ანარქიის ტალღა, რომელიც განადგურებას უქადიდა ჩვენს ქვეყანას და თუ კიდევ შეგვრჩენია რამე რევოლიუციიდან, ეს, თამამად შეიძლება ითქვას, ისევ მთ. კომიტეტის და მისი ერთგულთა წყალობით.

მაგრამ კიდევ უფრო სამწუხაროა ის გარემოება, რომ ისეთი სერიოზული ორგანო, როგორიც აა თქვენი გაზეთი, რომელსაც ნათლად წარმოდგენილი აქვს მდგომარეობის სირთულე და მნიშვნელობა და სალი სახელმწიფოებრივი-აღმშენებლობით ნიადაგზე სდგას,—ასეთი უპასუხისმგებლო, საქმის დაახლოვებითაც არ მცოდნე პირებს შეცდომაში შეჰყავს და სარგებლობენ-რა ბოროტათ თქვენის ნდობით—პირდაპირ პროვოკაციულ წერილებს ათავსებენ.

მთავარი კომიტეტი ზევით აღნიშნულ მოსაზრებათა გამო თავის დრომდე არ გასცემს პასუხს ყველა მოცლილ, უვიცქორიკანებ ხოლო არ შეუძლია არ მიაქციოს ყურადღება ერთი ასეთი მეჭორეთაგანის წერილს. სათაურით: **„საქართველოს დამოუკიდებლობა და რკინის გზის მთავარი-კომიტეტი"**, ვინმე **გარეშეს** მიერ ხელ მოწერილს და, რომელიც დაიბეჭდა „სახალხო გაზეთის მე 305, 306 და 307 ნომრებში.

ის, რაც ამ წერილებში მოთხრობილი, მართლაც საქმის ნამდვილი ვითარებიდან **გარეშე** მდგომს, დაშორებულს თუ შეძლო და, ამიტომაც მას რა უნდა მოეთხოვოს? მაგრამ ერთს მეტად საყურადღებოს და ერთობ მძიმე ბრალდებას გვიყენებს ავტორი თავის წერილებში და ამას არ შეგვიძლია გვერდი აუაროთ. იქ სხვათა შორის ნათქვამია, რომ **მთავარ კომიტეტში თავი მოუყრიათ პოლიტიკურ შანტაჟისტებს** *) ეს კი მეტის მეტია!

*) კომიტეტი ტყუილ ბრალს სდებს აქ ჩვენს თანამშრომელს. მან მთელი კომიტეტი კი არა, მხოლოდ ერთი პირი აღნიშნა: „მოიპოვება ისეთი, რომელსაც თავისი რევოლიუციონური კარიერისა შანტაჟით შეუქმნიაო". **რედ.**

ჩვენ კათეგორიულად მოვითხოვთ ავტორისაგან გამოაქვეყნოს ყველა ასეთი პოლიტიკურ შანტაჟისტების ვინაობა და წარმოადგინოს ამისი საბუთები. ეს უნდა მოხდეს რაც შეიძლება საჩქაროდ და, გასამართლება იქნება საჯაროდ... თქვენც უნდა აიხადოთ ნიღაბი.

სრული დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ სუყველა, რომ ასეთს შანტეჟისტებს მთ. კომიტეტი ხელს არ დააფარებს.

რკინის გზის მთავარი კომიტეტი.

შემოწირულება

დიდად პატივცემულო ბ. რედაქტორო! გიგზავნით შვიდას სამოცდა თერთმეტ მან. და შვიდ შაურს (771 მან. 35 კ.) შემოსულს ივლისის 19 1918 წ. ქ. ხონში ჩემის ინიციატივით გამართულ წარმოდგენისაგან („სამშობლო" დრ. დ. ერისთავისა) ოსმალოების მიერ აწიოკებულ „ჯავახეთ-მესხეთიდან" გადმოხვეწილ ქართველთა სასარგებლოდ და უმორჩილესად გთხოვთ ეს ფული გადასცეთ ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოებას დანიშნულებისამებრ მოსახმარად.

ამასთანავე ნება მომეცით თქვენი გაზეთის საშუალებით მადლობა გამოვუცხადო როგორც ფულის შემომწირველთ, ისე ყველა იმ პირებს, ვინც რაიმე დახმარება აღმოგვიჩინა ზემოხსენებულ წარმოდგენის გამართვაში.

აქვე ვადგენ ანგარიშს:

შემოსავალი:

ბილეთებისაგან 1130 მან. ზედმეტი კასაში აღმოჩნდა 15 კ., შემოსწირეს ვერა ვლად. ასულმა მაჭარაძისამ 50 მ., ივ. თ. ქავჟანიძემ 10 მ., ნიკო ი. შაფაქიძემ 8 მ., ნინო ლ. სანაძემ 5 მ, უცნობმა 3 მ.

სულ შემოვიდა 1206 მ. 15 კ.

გასავალი:

1, შენობის ქირა დრ. საზოგადოებას 113 მ. 2, დეპეშები 6 მ. 80 კ. 3, ქაღალდები და ჩეკები 8 მ. 4, აფიშების დაბეჭდვა 20 მ. 5, პარიკმახერი 20 მ. 6, მსახიობთა კავშირს 45 მ. 7, პიესის ავტორს 15 მ. 8, ტანისამოსის ქირა 30 მ 9, განათება 20 მ 10 №№ 1308. 11, დეკორატორს 8 მ 12, მუშებს 8 მ. და 50 კ. 13, წვრილი ხარჯები 10 მ. და 50 კ.

სულ ხარჯები 434 მ. 80 კ.

წმინდა შემოსავალი დარჩა (1206 მ. 15 კ. —434 მ. 80 კ.)—771 მ. 35 კ.

პატივისცემით **მარიამ რატიანისა**

გამომცემელი

სამსონ ფირცხალავა

რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდან გაგა:

			საათ.	წ.
ფოთისკენ	№ 23	დილის	7	50
"	№ 3	ღამის	10	30
ქუთაისისკენ	№ 9/10	საღამ.	7	17
განჯისკენ	№ 4	ღამის	11	10
"	№ 8	დღის	3	35
სანაინისკენ	№ 4/3c	დღის	1	—

ტფილისში მოგა:

ფოთიდან	№ 24	შუად.	12	47
"	№ 4	საღამ.	6	54
ქუთაისიდან	№ 11/12	დილის	6	53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4	30
"	№ 7	დღის	3	30
სანაინიდან	№ 4c/3	დილის	11	—

ექიმი გ. მ. **მუხაძე** იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ. საღამოს 5—6 ს.-დე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ. სახლი სვანიშვილისა, ტელეფ 5—77. 1030

ექიმი ი. ი. **ბერიშვილი** დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიული, საშარდე ორგანოების, სიფილისის (მეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღებმ 12—1 ს. კვირობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოვს პირდაპირ № 8. 450.

ექიმი ნ. ი. **მახვილაძე** იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 426

ექიმი ი. დ. **ჯაფარიძე** შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს მადათოვის ქ. № 7 ტელეფონი 17—49. 1153

ქუთაისში ... წითელ ჯვრის ... ქირურგიული და ქალთა სნეულების საავადმყოფო სამშობიარო განყოფილებით. დასაწოლი ავადმყოფების მიღება ყოველ დროს. 848

ექიმი ... შინაგანი ავადმყოფობა. განსაკუთრებით ავადმყოფობანი გულმკერდისა: ფილტვებისა, სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, გულის და ჯირკვლებისა. ამოცნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველი გვარი ... სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს $4^{1}/_{2}$—6 საათამდე. ... რე დიდის ქ. № 26. ტელ. 5—86 127

ექიმი დ. **შარაშანიძე** იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2180

ექიმი მ. **მუსხელიშვილი** იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი **კბილისა კონსტანტინე არდაზიანი** განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1219

ექიმი დ. ვ. **ჯავახიშვილი** იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1...

ექიმი **პავლე არდაზიანი** დაბრუნდა იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 1002

ექიმი შ. ა. **მიქელაძე** მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი კ. **ტყეშელაშვილი** ღებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სახქესვ მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914) შეშხაპუნება). საღამოობით $5^{1}/_{2}$—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ქუთაისში

ექიმი მ. **ძოწძაშვილი** დაბრუნდა და განაახლა თვალის ავადმყოფების მიღება დილის 8—10 ს., საღამოთი 5—6 ს. ძველი ტფილისის და ოლდენბურგის ქუჩების კუთხე. 851

ექიმი მ. დ. **შალამბერიძე** იღებს ბჟუით და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი შერვაშიძის ... როგრადის ქ. № 7. 1027

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა ნ. ლ. ტურიაშვილი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12—2 შუადღ. და 4—5 საღ. შინაგანი, ბავშვებისა, საზებით და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვის აფთიაქის გვერდით. 624

კერძო მიხეილის სამკურნალო მუდმივი ლოგინებით.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 167. 747

თვალის სამკურნალო მუდმივი ხალოლით ექიმ დოხნინისა

რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოთი 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 (ამალოს კინო-თეატრის მახლობლად). და საოპერაციო ავადმყოფები სრული ბინით სიონითაც მიიღებიან. 620

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო

(დაარსებულია 1880 წელს)

ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:

„606" და „914" 11—12 ს.

ზ. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.

ე. ი. მაშნერი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.

ბ. გ. აგახაროვი: $9^{1}/_{2}$—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

ავეტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს $11^{1}/_{2}$ ს.

მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

ხ. გ. ავეტისიანი—9—11 საკუთრივ ბავშვთა ავადმყ.

ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი: 1—2 ს. შინაგანი.

საღამოთი:

ა. ნ. ისაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავადმყოფობანი და ქირურგიული.

რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ა. ნავასარდიანი**. 101

ბორჯომის წყალი ერთად-ერთი წარმომადგენელი ბორჯომის მინერ. წყლებისა ი. ე. დოლიძე ქ. ტფილისში ამით ვაცხადებ პატივცემულ მუშტართა საყურადღებოდ, რომ ნარდად მიდის ბორჯომის წყალს ვაწვდი ყუთობით 2 მანეთად ბოთლს (ყუთში 50 ბოთლი) ... ვარი საწყობი: ელიზბედის ქუჩა 174. განყოფილება ავლაბარში, ...

ტფილისი, სტამბა „სახალხო საქმე" ბარონის ქუჩა № 14